

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra církevních dějin a patrologie

Ing. Bc. Martin Weisbauer

Život a dílo Antonie Hofmanové

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D.

Konzultant: Jan Vrátný

Praha 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Hradci Králové dne 9. 5. 2019

Martin Weisbauer

Bibliografická citace

Život a dílo Antonie Hofmanové: [rukopis]: diplomová práce /Martin Weisbauer; vedoucí práce: Tomáš Petráček. Praha, 2019. 80 s.

Anotace

Práce se zabývá pozoruhodnou osobností františkánské terciářky Antonie Hofmanové, která jak příkladem svého života, tak i svým literárním dílem má stále co říci i dnešní době. Její život je svědectvím osobní statečnosti, skromnosti, ale i křesťanské radostnosti a nezlomné lidské síly a vůle plynoucí z pevné víry v Boha v období totality v našich zemích.

Obsahem práce je chronologické rozčlenění jednotlivých etap jejího života, což je klíčové pro pochopení nejen jejího životního poslání, ale i jejího literárního díla. Kromě toho práce podá výčet publikací, které napsala, se stručným zhodnocením. V práci je věnována rovněž pozornost katolickému hnutí *jocismus*, který u nás Antonie Hofmanová propagovala a všimne si rovněž její františkánské spirituality, která dotvářela její život i dílo a kterou dovedla mistrně uplatňovat v praxi všedního, často těžkého života. Stejně tak práce ukáže specifický způsob evangelizace, která byla obvyklá v době totality.

Klíčová slova

Třetí řád, Sekulární františkánský řád, osobnost, Jilemnice, Podkrkonoší, Branná, františkáni, terciáři, evangelizace, perzekuce, vězení, proces, normalizace, léčebna, spiritualita, literární dílo, učitelka, jocismus, katolická církev.

Abstract

Antonie Hofman's life and work

The thesis will deal with by a remarkable personality of the franciscan terciary Antonie Hofman, who, as an example of his life and his literary work, still has something to say today. Her life is a testimony of personal bravery, modesty, but also of christian joy and the endless human strength and will resulting of solid faith in God. The content of the thesis will be the chronological breakdown of the individual phases of her life, which is crucial for understanding not only her life mission, but also her literary work. In addition, the work will list the publications she has written, with a brief evaluation. Attention is also paid to the catholic movement *jocism*, which was promoted by Antonie Hofman The work will also note Antonie Hofman's franciscan spirituality, which has shaped her life and work and which she has been able to master in the practice of everyday, often hard life.

Keywords

Third Order, Secular Franciscan Order, franciscans, terciaries, evangelization, persecution, prison, process, normalization, medical center, spirituality, literary work, teacher, jocism, catholic church.

Počet znaků (včetně mezer): 135 462

Poděkování

Chtěl bych na tomto místě poděkovat vedoucímu práce doc. PhDr. Tomáši Petráčkovi, Ph.D., Th.D. za jeho věcné připomínky i za rady při výběru doprovodné literatury. V neposlední řadě děkuji také synovci paní Antonie Hofmanové Janovi Vrátnému za jeho velkou vstřícnost a podporu při shromažďování materiálů o Antonii Hofmanové i za jeho osobní svědectví. Děkuji také PhDr. ThLic. Michalu Sklenářovi, Ph.D. et Ph.D. za odborné rady v oblasti historie a s tím spojené literatury.

Obsah

Úvod	7
1 Důležité etapy života.....	9
2 Mládí a rodina, začátky duchovního života	10
3 Život za války.....	12
4 Poválečná svoboda, setkávání mládeže a začátek komunismu.....	18
5 Vyšetřovací vazba	25
6 Soudní proces	30
7 Vězení	33
8 Propuštění z vězení a život v Janských Lázních.....	37
8.1 Po propuštění z vězení.....	37
8.2 Janské Lázně	40
9 Soudní rehabilitace.....	45
10 Přejít do Jilemnice	47
11 Aktivity v důchodu, práce s mládeží a duchovní život	48
12 Nemoc a příprava na věčnost	52
13 Ocenění	60
14 Literární dílo	61
15 Spiritualita Antonie Hofmanové	66
15.1 Jocismus	67
15.2 Františkánská spiritualita.....	70
15.3 Hnutí Fokoláre.....	72
Závěr	73
Seznam použitých zkratk.....	76
Seznam literatury.....	77
Seznam příloh.....	80
Přílohy	1

Úvod

Práce si klade za cíl zmapovat kritickou biografií život, spiritualitu i literární dílo katechetky, katolické disidentky, františkánské terciářky a politické vězenkyně komunistického režimu Antonie Hofmanové, která prožila pohnutý život v obou totalitních režimech – v době nacismu i komunismu. Práce vzniká v roce, kdy si připomínáme desáté výročí úmrtí této velké osobnosti. I ve zlých dobách si dovedla uchovat nejen svou víru, ale i neuvěřitelný humor a svým osobním charismatem je šířila navíc do celého svého okolí.

Její život a dílo zatím nebyly komplexně zpracovány, výjimkou je bakalářská práce Anety Doležalové, která však zpracovala pouze část Antoniina života, a to její soudní proces v 50. letech. V práci ukazuje církevní procesy v 50. letech právě na jejím příkladu. Ostatní literatura se zmiňuje o Antonii Hofmanové pouze okrajově a sporadicky. Proto jsem se pokusil její život a dílo zpracovat komplexněji a zasadit ho do dobových souvislostí. Ve své práci vycházím, mimo jiné, rovněž ze svědectví několika osob, které Antonii Hofmanovou osobně dobře znaly a se kterými jsem o ní natočil v roce 2013 třídílný pořad pro Radio Proglas v rámci cyklu Dotýkání světla. Byl to Mons. Bohumil Kolář, bývalý spirituál pražského kněžského semináře (v citacích dále označuji jako BK), Jan Vrátný, synovec Antonie Hofmanové (označuji dále jako JV), pater Mgr. František Mráz, jilemnický děkan (označen dále jako FM) a Pater Jan Lukeš, nyní farní vikář v Červeném Kostelci, v době natáčení pořadu bohoslovec LTF UK (dále označen jako JL). Nepostradatelným pomocníkem při psaní této práce se mi staly rovněž audionahrávky z archivu Jana Lukeše a Jana Vrátného, stejně tak uschovaná korespondence Antonie Hofmanové, její knihy a další dokumenty, které mi laskavě zapůjčil její synovec pan Jan Vrátný. Bez jeho velké pomoci bych se při sestavování této práce neobešel.

Na příkladu Antonie Hofmanové bych chtěl ukázat, nejen s jakými problémy se musela vypořádávat během svého života, ale především na to, jak lze za každého režimu žít plným a křesťansky radostným životem a jak lidským přístupem a humorem čelit nejrůznějším těžkostem i nenásilně evangelizovat své okolí. Kromě chronologicky seřazených událostí jejího života chce práce poukázat i na její originální spiritualitu a osvětlit prameny této spirituality. V neposlední řadě chce práce alespoň stručně

představit její literární dílo, které bylo poměrně bohaté a dodnes je cenným svědectvím života z víry.

1 Důležité etapy života

Život Antonie Hofmanové by se dal rozdělit do několika základních období, která se od sebe liší nejen chronologicky, ale i místem, způsobem života, duchovním růstem nebo stylem působení Antonie Hofmanové.

Výstižně to vystihuje v předmluvě k autobiografické knize autorky PhDr. Jaroslav Šturma: „Ač byla doba těžká, hodnoty, jimiž je proměňována a které určují prostor vnitřní svobody a prožívání jedince i jeho jednání v nesnadných situacích jsou tu jednoznačné a nepodléhají situačním proměnám: pravda zůstává pravdou, láska je hybnou silou života. Naděje klene duhu od skrytého dětství v rodině, která svým stylem života dává dětem sílu pro život v nárocích doby, přes život v činné službě druhým – dětem, mládeži, spoluvězeňkyním, starým a nemocným a za všech okolností: doma, ve škole, ve vězení, v léčebně, až k novým obzorům v proměnách času. Setkáváme se tu s životem ryzím, neuhýbajícím před těžkostmi a bolestmi, za jejichž navštívením hledá autorka očima víry jejich vlastní, hluboký smysl.“¹

Období jejího života bychom mohli rozčlenit na období první republiky, druhé světové války, období poválečné, kdy po krátkém nadějném náběhu ke svobodě nastoupila komunistická totalita s pronásledováním a vězněním, období po sametové revoluci v roce 1989 s vykročením do nové svobody a nakonec období nemoci a přípravy na věčnost.

¹ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 3.

2 Mládí a rodina, začátky duchovního života

Antonie Hofmanová se narodila 13. června 1923 v obci Horní Branná v Podkrkonoší v poměrně chudých poměrech. Sama své narození popisuje tak, jak se o něm dozvěděla od lidí, kteří byli přítomni: „Maminka šla s velikým košem do dolní zahrady pod silnicí, aby nahrabala trávu, kterou tatínek před chvílí posekal. Plný koš si přehodila přes záda a šla s ním do chléva, aby trávu rozhodila kravám. Náhle pocítila bolesti a musela ulehnout do postele. Venku začala bouřka, ale tatínek spěchal do domku blízko kostela pro porodní babičku Hanušovou. Ta hned narovnalala do košíčku vše potřebné, přehodila si tmavý plášť proti dešti přes ramena a její drobná postavička vypadala velmi tajemně. Hned spěchala s tatínkem do svého domku u silnice. Asi si maminka při bolestech křikla, já také a již jsem byla na světě. „Máte holčičku“ oznámila babička a zavedla řeč na to, jaké jí dát jméno. Všichni se nakonec shodli na tom, že když jsem se narodila na svátek svatého Antonína, měla bych se jmenovat Tonička. A tak se stalo, a proto mám narozeniny i svátek v jeden den.“²

Do matriky při křtu byla pak zapsána jako Antonie Anna. Tatínek byl tkalcem a často k němu přicházeli ostatní tkalci na hovory. Jelikož už v té době prosakovaly mezi lidmi myšlenky komunismu, říkali si mezi sebou, například, jak to bude krásné, až bude komunismus. Tatínek Antonie však, jako věřící člověk, čerpal myšlenky z katolického tisku a papežských encyklik. Sice je vyslechl, ale pak jim říkával, že komunismus slibuje ráj, ale připraví peklo. Tak mohla Antonie Hofmanová už od nejútlejšího věku začít formovat své myšlení. Od obou rodičů se jí dostávalo opravdové katolické výchovy. Oba znali jen modlitbu a práci a obojí se v jejich životech harmonicky prolínalo. Až po letech plně pochopila, jaké štěstí je být milována, mít pocit bezpečí a objevovat kolem sebe krásu. Toho všeho se jí v mládí štědře dostalo a jak z jejího dalšího života vyplývá, posilovalo ji to pak po celý život, zvláště v těžkých obdobích, například ve vězení. Antonie měla později mladší sestru Aničku, se kterou velmi splynula. S vírou se Antonie neseťkávala jen v rodině, ale i ve svém okolí, zejména v místním kostele. Vzpomíná například na to, jak zde objevila krásu a hloubku adventních písní. Idylicky popisuje také vánoce i další svátky včetně lidových zvyků, které se v Podkrkonoší udržovaly. Zbožnost rodičů i všední život, jako například

² HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 7.

jarmarky, žně a další hospodářské práce i různé slavnosti na podkrkonošské vesnici v ní zanechaly stopy na celý život.

Důležitý podíl na jejím formování měla škola a učitelé. Po pěti letech s ní začala do školy chodit i mladší sestra Anna. Antonie prospívala poměrně dobře. Zaujalo ji školní divadlo, hodiny náboženství s panem děkanem Stříbrným nebo cvičení pro orelský slet. Vzpomíná, že do duše se jí vryl také orelský popěvek: „A jedna víra, jeden Bůh a jedna síla, jeden duch. Nikdo nás nerozdělí, vždyť Bůh a vlast nám patří.“³

Rodiče ji postupně a nenásilně zapojovali stále více do práce. Určitým zlomem na cestě k dospělosti se stal moment, kdy šla naposledy do školy. Se spolužáky, se kterými se těžko loučila, se nikdy více nesešla. Symbolickým vstupem do dospělosti se jí stalo překročení křídové čáry před školou, kterou nakreslili spolužáci. Kdo ji překročil, počítal se již mezi dospělé. I rodiče vedli Antonii k tomu, aby si uvědomila, že až vyjde ze školy, bude už dospělá. Nastalo uvažování, co bude dále, jak se bude žít. Když se jí ptali, odpovídala, že by chtěla psát básně. To však k obživě nestačilo. Starost o budoucí obživu ji tížila jako balvan.

Sama popisuje toto období svého života takto: „Co s mladým člověkem, který skončil povinnou školní docházkou? Rodiče u mě nevidí žádné zvláštní sklony k některému z řemesel, kterému bych se mohla vyučit. Odpovídám vždy stejně: Chci buď psát básně, nebo hodně pomáhat lidem, kteří to potřebují. Rodiče jsou bezradní, zatím jim pomáhám pracovat na poli. Velmi často se modlím k Duchu svatému, aby mi pomohl najít místo na zemi, kde mám být. Svěřuji to také Matce Boží.“⁴

Z těchto nejistot ji nakonec vysvobodilo tolik oblíbené divadlo. Osvobozovalo ji od starostí, přivádělo na jiné myšlenky a také zde uslyšela mnohé moudrosti, které si pak zapisovala do svého deníčku. Divadlo v ní formovalo i lásku k vlasti. Najednou pochopila, že láska je to, co má na světě cenu a že kvůli ní je třeba žít.⁵ Bylo jí od začátku jasné, že lásku má dát Pánu Ježíši a jeho matce Panně Marii, začala však přemýšlet i o tom, jak a zda se dá láska rozdělit.

³ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 23.

⁴ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

⁵ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 29.

3 Život za války

Antonie Hofmanová pokračovala ve školní docházce do čtyři kilometry vzdálené německé školy ve Vrchlabí. Zde se začala potkávat se spolužáky, kteří si začali říkat henleinovci, nevycházela však s nimi nejlépe. Problém tu byl nejen národnostní, ale i jazykový, protože německy mluvícím učitelům rozuměla jen částečně.

„Uzavření mnichovské dohody znamenalo de facto začátek konce českoněmeckého soužití. Důsledky Mnichova se osudově promítly i do života katolické komunity. Po počátečním nadšení nad připojením pohraničního území k Německu, které společně s ostatními sudetskými Němci sdíleli sudetoněmečtí katolíci, e dostavilo kruté vystřízlivění. Nacistický režim zahájil krutou perzekuci příslušníků katolické církve. Nacisté měli v represích proti katolíkům v podstatě volnou ruku, neboť na připojená pohraniční území se nevztahoval konkordát mezi Německem a Vatikánem z července 1933.“⁶

15. března 1938, kdy došlo k obsazení naší vlasti německými vojsky, zažila Antonie se strachem příjezd těchto vojáků i do Podkrkonoší. Mohla sledovat, jak se mezi lidmi šíří strach a jak si dělají zásoby na horší časy, které se již daly tušit. Její rodná vesnice, Horní Branná, byla připojena k Protektorátu, ale ze tří stran byla obklopena územím Sudet. Hranici bylo možno překročit pouze na propustku. To byl i hlavní důvod, proč přestala navštěvovat německou školu ve Vrchlabí, protože ležela na druhé straně hranice. Sama však říkala, že to bylo pro ni vysvobození. Z již popsaných důvodů neměla tuto školu příliš v oblibě. Na druhou stranu vyvstala otázka, která ji poměrně deprimovala, co bude dále. Začala mít dokonce pocity, že se k ničemu nehodí, že je nešikovná a hloupá. Jelikož tatínek odebíral noviny *Lidový hospodář*, napsala do redakce článek s názvem *Poprvé do polí*. Článek jí po nějaké době, k velké radosti, nejen uveřejnili, ale mohla pro tyto noviny psát i články další. Bylo to však patrně na přimluvu tatínka, který, což však zpočátku nevěděla, byl přítelem tamního redaktora Jana Janouška.

Pro dokreslení situace za války uvádí Antonie Hofmanová ve své knize *Žijeme jen jednou* příhodu, kdy se při svěcení nové kapličky sv. Antonína ve Svojkou světitel kapličky Mons. Tylínek při svém kázání otočil k horám, které patřily již Němcům, a

⁶ ŠEBEK, Jaroslav. *Mezi křížem a národem. Politické prostředí sudetoněmeckého katolicismu v meziválečném Československu*. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2006, s. 298.

řekl: „Svatý Antonín je patronem ztracených věcí. Ještě se nic neztratilo, aby se to zase nenašlo. Jednou zase budou hory naše.“⁷

Rodiče se za války mladou Antonii pustit do světa, a tak zůstala doma, kde okusila nejrůznější domácí zaměstnání typická pro tento kraj. V zimě navlékala korále, rolovala a na šicím stroji obrubovala kapesníky, vyšívala kabelky z barevných bavlnek. Rodiče přikoupili krávu a Antonii připadl úkol každé ráno vozit na kole s připojenou kárkou mléko do místní mlékárny v zámku. Byla si přitom vědoma toho, že je dobře, když člověk, ať dělá cokoli, při tom hledá věčné hodnoty. Dalo by se říci, že naprosto vše jí přispívalo k duchovnímu růstu, vše dovedla správně využít.

V době, kdy si jako mladý člověk vytvářela svůj pohled na svět, dostávala se jí do ruky i hodnotná literatura. Byly to především brožurky z jilemnického kostela, jako například *Jaký je tvůj cíl, Naše světla, Nebe, naši biskupové o komunismu*. Základ tvořil pak Katechismus. To vše doplňovaly různé životní příběhy. Pro její duchovní vývoj to bylo velice důležité období.⁸

Ve válečné době se jí také dostalo nabídky, která velmi výrazně zformovala její další život a směřování. Rodinu navštívil maminčin bratranec František z Prahy. Velmi poutavě vyprávěl o pražských betlémech, kostelích a životě, především duchovním, v Praze a Antonii vše velice zaujalo tak, že žádala rodiče, aby ji do Prahy pustili. Byla ochotná tam dělat cokoli. Strýc navrhl, aby šla studovat v Praze obchodní školu a rodiče nakonec souhlasili. Škola měla být nejprve pětiměsíční, s pozdějším složením zkoušky do druhého ročníku. Nějaké peníze měla již ušetřené a zbytek jí poskytli rodiče. V Praze se ubytovala v podnájmu v malém pokojíčku v rodině Mráčků. Pan Mráček byl městským strážníkem. Brzy se spřátelila s paní Meráčkovou a jejich dcerou Haničkou.

V pražské škole ji zaujal především těsnopis, ve městě pak především kostely a chrámy. To však nebylo vše. Dostala se zde postupně do styku s akademickou mládeží. To popisuje Antonie Hofmanová v audionahrávce takto: „Jeden profesor ve škole se mne zeptal, co ráda čtu. Řekla jsem, že nejraději o Pánu Ježíši a o Panně Marii. Řekl mi, ať přijdu v neděli, že mne u dominikánů s někým seznámí. Tak jsem se seznámila s akademickou mládeží. Vysoké školy byly zavřené a tam měli přednášky.

⁷ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 32.

⁸ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 35–36.

Tím se mně otevřela nová cesta.“⁹ Došlo k tomu hlavně díky jejímu profesorovi Řehákovi, který, když rozeznal její zájmy včetně zájmu o češtinu, poslal ji do kláštera k dominikánům. V klášterním sále se konaly přednášky a modlil se i breviář.¹⁰ Se studenty se také seznamovala na společných výletech, které často podnikali. Při jednom z nich se seznámila například s dominikánským knězem doktorem Metodějem Habáněm i s mnoha zajímavými osobnostmi. Dostala se také blíže k poznávání dominikánské spirituality a dominikáni, jakožto vzdělaný kazatelský řád, jehož členové vyučují na světových univerzitách, jí velmi imponoval. Současně jí doktor Habáň otevřel další horizonty, když například studenty seznamoval s literaturou, zejména francouzskou. Upozorňoval na spisovatele jako Georges Bernanos, Henri Pourat, Robert Hugh Benson a především na Tomáše Akvinského. Snažil se vybírat z mnoha děl pravdy víry, které pak předkládal studentům. To vše na ni mělo nepochybně velký vliv.¹¹

Do tohoto poměrně radostného životního období Antonie Hofmanové spadá i jedna bolestná epizoda, a sice úmrtí její mladší sestry Marušky. Měla k ní velmi blízký vztah, protože maminka jí Marušku svěřovala do péče již od nejútlejšího věku kvůli svým pracovním povinnostem. Antonie, jakožto starší sestra, jí v mnoha ohledech nahrazovala matku. Koupala ji, přebalovala, četla, hrála si s ní. I z této zkušenosti dovedla čerpat poučení. Starost o mladší sestru jí naučila mnohé věci jinak chápat. Například zakusila, jak je krásné obětovat se pro druhé. Od té doby až do konce svého života po tomto pocitu neustále toužila. Maruška s rodinou žila pouhých osm let. Dostala záškrť a hned poté ji postihla srdeční obrna a zemřela. Nezapomenutelnou životní zkušeností byl pro Antonii také sen, ve kterém se jí zjevila Maruška. Ta jí řekla: „Od té doby, co jsem od vás odešla, zakusila jsem tolik blaha, že kdybych ti to měla vyprávět, nelíbilo by se ti na zemi, a ty musíš ještě žít a přivádět duše k Bohu.“¹² To byla slova vpravdě prorocká, jak vidíme následně z dalšího života Antonie. Maruška jí ukázala také růženec a řekla: „Až se jej budeš modlit, nebudeš říkat, že je něco těžkého.“¹³ Tento sen jí, jak vypráví, přinesl velké povzbuzení.

⁹ WEISBAUER, Martin. *Tonička Hofmanová*. Pořad Radia Proglas, cyklus Dotýkání světla, 2013.

¹⁰ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 39.

¹¹ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 40-41.

¹² HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 43.

¹³ Tamtéž.

V Praze zažila Antonie i méně příjemné stránky života. Bylo to například zatýkání benediktýnských řeholníků nacistickou mocí, uzavření kláštera a jejich následné deportace do německých koncentračních táborů. To však nebylo vše. U benediktnů bydleli také tři chlapci – studenti z Moravy a po zatčení řeholníků zůstali opuštěni a bez jakýchkoli prostředků. Antonie, když se to dozvěděla, začala hochy navštěvovat a všemožně jim pomáhat. Ti si její pomoci velmi vážili. A opět si z této situace dovedla vzít to dobré; pomohla ji osvobodit se od žalu z odchodu mladší sestry.

Kromě prostředí a spirituality benediktinské poznala v Praze i další řády – františkány, jezuity, salesiány, dominikány, karmelitky, voršilky, vincentky a další. Měla možnost o těchto jednotlivých spiritualitách uvažovat a vzájemně je porovnávat. Nejvíce se jí zalíbil františkánský řád, pravděpodobně kvůli jeho prostotě a jednoduchosti - odpovídal nejvíce její povaze, a proto se stala členkou tehdejšího Třetího řádu sv. Františka (dnes Sekulární řád sv. Františka). Jednotlivé pražské kláštery nazývala duchovními fontánami města. Je možno říci, že pobyt v Praze ji duchovně výrazně zformoval, načerpala zde mnoho náboženské a duchovní inspirace, což později dovedla v různých životních situacích využívat.

V tomto období se začala také pomalu rýsovat její budoucí dráha, a sice povolání katechetky. Vše začalo pěší poutí z Prahy do Staré Boleslavi s dominikánskými studenty. Doprovázel je kněz doktor Dacík, který byl v té době poměrně známý, a Antonie mu velice dychtivě naslouchala. V té době existovalo mnoho vysokoškoláků, kteří nemohli dále studovat, a tak se živili různě, někteří také vyučovali náboženství. A to právě Antonii zaujalo. Nelákala ji totiž představa, že by měla pracovat někde v kanceláři blízko domova, jak původně předpokládala. Ve Staré Boleslavi prosila Matku Boží o pomoc pro své povolání. Získala zde nové obzory pro svou budoucnost. Na zpáteční cestě z Boleslavi se doktora Dacíka zeptala, co je třeba k tomu, aby mohla vyučovat náboženství. Doktor Dacík ji nejen vše vysvětlil, ale napsal jí dopis pro jejího biskupa do Hradce Králové.¹⁴

O tomto novém nasměrování svého života vypovídá Antonie Hofmanová osobně takto: „Také jsme šli s jedním dominikánem pěšky do Staré Boleslavi. Studenti, když nemohli studovat, učili po školách náboženství. Zatoužila jsem, aby se mi to povedlo

¹⁴ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 54.

také. Řekla jsem to jednomu z dominikánů a on pravil, že patřím do hradecké diecéze a že tedy napíše panu biskupovi Mořici Píchovi, jestli bych se nemohla k tomuto také nějak dostat. Tak jsem s nimi navázala spojení. Určili mi, které knížky se mám naučit, kdy mám přijít ke zkouškám a tak dále. Nakonec jsem dostala sdělení, že mohu vyučovat náboženství. To byla veliká radost! Schylovalo se ke konci války a život byl velice tvrdý, protože nikde už nic nebylo. Ani jsem nechtěla doma říct, že katechetky mají plat jednou za půl roku, podle toho kolik kilometrů najezdí, do které školy a podobně.¹⁵

Poznamenejme ještě, že podle svědectví rodné sestry Anny Vrátné nepodléhala Antonie totálnímu nasazení do Říše jednak ze zdravotních důvodů – měla už tehdy tuberkulózu, se kterou se léčila a která se jí později ještě zhoršila, jednak byla trvalým pobytem hlášena v Dolní Branné, v tehdejších Sudetech, kde měla sloužit jakémusi Němci, který zde bydlil. Ten rovněž dosvědčil, že Antonie na službu ze zdravotních důvodů nestačí.¹⁶

Tím se uzavřela jedna kapitola života Antonie Hofmanové. Dopis na královéhradecké biskupství splnil svůj účel. Po projednání její žádosti o práci byla konzistoří poslána na své nové působiště jako katechetka – do Starého Bydžova. Byla sice zmítána pochybnostmi o své způsobilosti k novému povolání, na druhé straně však cítila v srdci Boží povolání, že má hlásat dětem, že Ježíš je dobrý. Místní farář byl pravděpodobně překvapen jejím mládím, zpočátku byl opatrný. Proto jí svěřil výuku těch nejmenších dětí s tím, že si s nimi bude lépe rozumět. Měla docházet do obcí Hlušice, Skřeneč a Janovice. Hospodyně pana faráře jí dala radu, u koho by se měla ubytovat. Mělo to být u jisté paní Brožové, u které bydlívaly obvykle učitelky, a která nyní měla jeden pokoj volný. Ubytování bylo velmi skromné, v pokoji byla na zdech dokonce i plíseň. Paní Brožová za bydlení mnoho nechtěla, avšak za to Antonii žádala, aby s ní trávila volný čas, potřebovala si s někým povídat.¹⁷ Když Antonie Hofmanová poprvé nastoupila do vyučování jako katechetka, bylo pro všechny velkým překvapením, že náboženství bude vyučovat žena. To nebylo v té době obvyklé. Byla navíc mladá, menší postavy, a tak si některé děti myslely, že jde o novou spolužačku. Netrvalo dlouho a děti si ji velmi oblíbily. Bylo to pravděpodobně kvůli jejímu

¹⁵ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

¹⁶ Rozhovor s Annou Vrátnou dne 9. 4. 2019.

¹⁷ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 62-63.

jemnému, citlivému a chápavému přístupu k nim, navíc je dovedla zaujmout, prokázala, že má pedagogické vlohy. Život daleko od domova byl pro ni však velmi tvrdý. Musela se vypořádávat s nedostatkem jídla i se zimou. Když děti nechaly v lavicích nedojedené svačiny, po vyučování je sbírala a tak měla co jíst. Naštěstí ji také podporovali svou obětí rodiče. Vždy, když jela domů, přivezla si s sebou trochu peněz. Nikdo nevěděl, že zatím nedostávala plat. Vše obětovala denně v modlitbě Pánu a trpělivě snášela. Dalším problémem bylo, že kvůli neúspěšné zkoušce z němčiny přišel dopis o jejím suspendování. Místní pan farář to však naštěstí vyřešil. Nechal Antonii učit dále s tím, že výkazy o výuce byly psány na něj.

4 Poválečná svoboda, setkávání mládeže a začátek komunismu

Přišlo jaro roku 1945 a s ním i konec války. Antonie Hofmanová popisuje tuto událost ze svého pohledu následovně: „Byli jsme v kostele na májové pobožnosti, když nějaký hluk přerušil varhany. Několik lidí vběhlo do kostela a polohlasem sdělovali, že se k Bydžovu blíží Rudá armáda. Vojáků byly plné silnice, vraceli se domů. A my je šli vítat. Lidé trhali květiny na cestách a v zahradách. 'Kde je družička Liduška?' ozval se mužský hlas. 'Liduško, tady máš kytici, podáš ji vojákovi, který půjde vpředu, a uděláš mu křížek na čele. Prý to má být sám Koněv.' zvolal někdo vzadu. Všem bušilo srdce, když jsme slyšeli vozy a dupot koní prvních vojáků. Vše ale ztichlo, když se Liduška přiblížila k prvnímu z vojáků. Ten ji vzal do náruče a ona se mohla křížkem dotknout jeho čela. Políbil jí ruku a otřel si slzy. Armáda se rozlila jako řeka, která nemá konec. Úsměvy vojáků se střídaly s jejich velkou únavou.“¹⁸

Antonie si však také zapamatovala, že jeden voják nesouvislou češtinou řekl: „Z jednoho trápení jste se dostali a do druhého vlezete.“ Radost z konce války však byla veliká. Jakmile se situace trochu uklidnila, slíbila Antonie dětem, že pojedou na výlet. Celou válku totiž školní výlety nemohly být pořádány. Radost dětí byla obrovská, přihlásilo se jich asi padesát a Antonie je měla všechny sama na starost. Měli jet do Bozkova u Semil. Cíl nevybrala Antonie náhodou. Očekával je tam pater Hofman, který vzal děti ke svátosti smíření. Jak sama říká „potřebovaly oprášit dušičky, aby našly lepší spojení s Bohem i mezi sebou.“¹⁹

Antonie opravdu vše vždy svěřovala do vůle Boží. Například, když se jí maminka ptala, co bude dělat, když jí boty, které měla již dlouho, nevydrží, odpověděla: „Maminko, budu se řídit evangeliem: Hleďte nejprve království Boží a vše ostatní vám bude přidáno.“²⁰ A opravdu se tak stalo. Zanedlouho přinesl listonoš balíček, ve kterém Tonička našla nové boty s přiloženým lístečkem: „Nepátrejte, od koho jsou poslány, vím, že je potřebujete.“²¹ Antonie se nikdy nedozvěděla, od koho byly.

¹⁸ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 70-71.

¹⁹ Tamtéž, s. 71

²⁰ Tamtéž, s. 72

²¹ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 72.

V létě roku 1945 dostala dopis z královéhradecké konzistoře, ve kterém bylo ustanoveno, že od září bude vyučovat v rodné obci a okolních vesnicích. Byla to velmi dobrá zpráva. Nejen, že tam všechny znala, ale navíc bude moci pomáhat na poli rodičům a kromě toho jí odpadnou problémy se stravováním. Poté byla pozvána na duchovní cvičení pro katechetky do Police nad Metují. Přednášky zde vedl dr. Josef Col, překladatel Nového zákona a poznala zde i nové přátele. Tématem duchovních cvičení bylo Ježíšovo poslání: „Zajed'te na hlubinu a spus'te své sítě k lovu.“ (Lk 5, 4) To ji velmi oslovilo, odjela duchovně posílena a s velkou radostí v srdci. Na děti, které bude vyučovat, se nesmírně těšila, těšila se také do blízké vsi Valterice, kde měla vyučovat v jednotřídce. Našla zde velmi zbožné a dobře vychované děti. Jedna žákyně například nabídla 50 korun, které dostala k narozeninám. Chtěla je poslat misionářům, aby mohli pokřtít mnoho dětí. I Antonie však byla štedrá. Pytel brambor, který dostala od jednoho sedláka za vyučování, věnovala hned františkánům sídlícím v Hostinném. Jednoho dne sousedka Hofmanových, paní Bulušková, které říkali babička, nabídla Antonii k využívání jednu místnost ve svém domku, kde žila sama. Prý proto, aby měla klid na přípravy do školy. A právě zde začaly nové způsoby sdílení. Když děti připravovala k prvnímu svatému přijímání, docházely za ní na doplnění znalostí právě do této místnosti. Vznikalo zde tak nové společenství, které se ve školních lavicích dost dobře vytvářet nedalo. Kromě toho vyučovala Antonie i v Dolní Branné, bývalé pohraniční vesnice, která byla po odchodu Němců teprve postupně osídlována. Tuto obec vnímala jako misijní území. Řešila problém, jak zde s dětmi začít. Začala jim proto číst různé knihy za života misionářů. Zároveň ji napadlo, že by děti mohla zapojit aktivně do vytváření farního společenství, když jejich rodiče nemají čas. Ti měli dost starostí s budováním svých nových domovů. Tento návrh děti oslovil tak, že se staly velmi aktivními, někdy to bylo až úsměvné. Například umístily do jedné kapličky při cestě do Vrchlabí pokladničku, aby do ní mohli pocestní a rekreanti přispívat. Když se Antonie dětí ptala, na co peníze použijí, rozhodly, že je pošlou panu biskupovi, protože chtěly „koupit kněze, který by v obci s nimi bydlel“. Nakonec byly za tyto peníze zakoupeny staré zpěvníky pro místní kostel.²²

Po válce bylo třeba posílit duchovní život obyvatel. Vhodnou formou byly i exercicie. Jelikož fara v Dolní Branné zatím zůstávala prázdná, Antonie navrhla

²² Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 76.

duchovnímu správci pateru Nováčkovi, že by se zde mohla pořádat duchovní cvičení. Když souhlasil (i když s určitou skepsí), zorganizovala na faře velký úklid. Sama tam chodila s maminkou i sestrou pomáhat s úklidem. Navrhla použít faru pro dvoudenní exercicie dívek. Sehnala dokonce i kuchařku a blízké rodiny obešla s prosbou o dodání potravin. Vedení tercií bylo dojednáno s františkánským knězem z Hostinného paterem Aloisem Mocem. Někteří místní lidé tak poprvé v životě viděli řeholníka. Alois Moc byl asistent III. Řádu sv. Františka, v době pronásledování byl lektorem teologie, byl rovněž vězněn pro svou horlivost v péči o duše. Zemřel 17. 8. 1995 a pohřben je v Radošovicích u Vlašimi. Duchovní obnova dívek měla úspěch a jejich duše byly naplněny klidem a vnitřním štěstím, jak si Antonie všimla. Také si uvědomovala, že odvěká touha člověka je žít v „krásné rodině Božích dětí.“²³

Na faře v Dolní Kalné se seznámila s chlapcem, synem farní hospodyně paní Bartákové. Ten jí nadšeně vyprávěl o spolku katolické mládeže a navrhl, aby se s těmito mladými také seznámila. Stalo se tak při společném výletě na vrch Žalý. Antonie se zde seznámila nejen s katolickou mládeží, ale i s tehdejšími katolickými časopisy, knihami a ideály tehdejší mládeže. Všichni chtěli šířit radostnou zvěst evangelia dále, zvláště mezi mládež. Díky tomu se poznala i mladého lékaře, který nastoupil do Vrchlabské nemocnice. Byl to Silvester (Silvo) Krčméry. Bylo to jistě Boží řízení, protože také on se, od té doby, co sem přišel, modlil za setkávání mladých a za nové přátele. Také on byl nadšen pro dílo šíření Božího království. Toto jeho nadšení přeskakovalo na ostatní jako jiskra. Půjčoval knihy, hrál na kytaru a aktivně se zapojil do společenství mladých. Byl to právě on, kdo v Podkrkonoší založil společně s Antonii Hofmanovou jocistický spolek pro mladé lidi, konkrétně v Jilemnici, Valteřicích a Horní Branné. Četli společně evangelium i další knihy, společně se modlili, diskutovali. Vytvořilo se krásné společenství, které mladí dosud nepoznali, plnilo je nadšením pro Boží věci. „Po odchodu Krčméryho pak Antonie sama založila nový jocistický kroužek ve Vrchlabí a později i v Hostinném, kde se nově vzniklé společenství začalo scházet ve františkánském klášteře. Právě zde se seznámila s děkanem Antonínem Říkovským. V období 1947–1949 kromě získávání nových členů do jocistického kroužku

²³ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 79.

přepisovala dokumenty a knihy na psacím stroji, který měla k dispozici od děkana Říkovského.²⁴

Při jednom setkání ve františkánském klášteře v Hostinném pater Alois Moc slíbil, že probere s vedoucími skupiny učení víry, aby měli dobré základy. Profesorka Lída Kopecká zase rozepsala dělnický katechismus *Kvas v těstě*. Všichni mladí ve společenství začali pociťovat zodpovědnost nejen za Podkrkonoší, ale i za celou církevní světovou rodinu.²⁵

Dopisem z konzistoře byla Antonie Hofmanová pak přeložena k vyučování náboženství do Hostinného a okolí. Měla přihlášeno velké množství dětí. Jen prvních tříd bylo šest a další byly v obcích Chotěvice a Čermná. Bydlela v té době v bývalém klášteře Voršilek. Dům dostala do správy královéhradecká diecéze a začaly zde také probíhat duchovní cvičení. Misijní situace v kraji jejího působení byla pouze v Čermné. Do Hostinného se přistěhovaly i další věřící učitelky, a tak nemusela být sama, vytvořilo se zde dobré společenství.

Politická situace se však začínala přiostrňovat a s tím nastávala i doba pronásledování církve. Komunistický režim začal vůči církvím nekompromisně postupovat. Dne 14. 10. 1949 byl přijat Zákon o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem (zákon č. 218/1949 Sb.), který podřizoval církev státu. Také radost ze skončení války mezi lidmi pomalu vyprchávala. Antonie Hofmanová popisuje náladu té doby takto: „Vše slibující komunismus rozfoukal dým Satanův po Evropě. Papež Pius XII. Sděluje: 'Žádný křesťan není omluven, když v době náboženského pronásledování stojí s třesoucími se koleny a chvějící se bradou.' Bylo nám jasné, že se můžeme opřít o Ježíše Krista, vítěze nad světem. I když Jeho doba bude těžká, nebude tížit.“²⁶

Antonie znala odmítavý postoj papeže Pia XII. k fašismu i komunismu. Komunismus odsoudil v encyklice *Divini Redemptoris* (z 19. března 1937) a fašismus v encyklice *Mit brennender Sorge* (ze 14. března 1937). Encyklika proti komunismu byla nezbytná, protože ve třicátých letech, v době hospodářské krize a nezaměstnanosti, mnoho

²⁴ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 56 s., příloha 7 s., bakalářská práce.

²⁵ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 79-83.

²⁶ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

intelektuálů a dělníků upínalo své naděje k Sovětskému svazu. Bylo tedy nutné znovu vysvětlit, proč komunismus není přijatelný pro církve a pro křesťanství.²⁷

Měnící se situaci poznala, mimo jiné, i tak, že jedné její kolegyni bylo zakázáno vyučovat jen proto, že chodila do kostela. Přestože se bránila, nebylo jí to nic platné. Musela nastoupit jako dělnice do blízké papírny. Sem byly ostatně komunisty nahnány i řeholní sestry. I zde se však ukázalo Boží vedení. Kolegyně se s nimi seznámila a nakonec vstoupila do jejich řádu.

To, co se slibně rozvíjelo, začalo pod tíhou komunismu brzo zanikat. V roce 1948 se hned po únorovém převzetí moci sešli pod předsednictvím Andreje Januarieviče Vyšinského v Karlových Varech přední straničtí komunističtí funkcionáři, aby se dohodli na postupu boje proti církvi. Schůze se zúčastnil Zápotocký, Nejedlý, Kopecký a Husák. Bylo schváleno několik bodů, které měly za cíl postupné zničení církve. V první řadě bylo třeba omezit činnost a vliv biskupů na veřejnost, izolovat je od Vatikánu i nižšího kléru, podporovat duchovní, kteří byli oddaní režimu, vytvořit mezi věřícími hnutí, které by bylo oporou komunistické strany, dostat prostřednictvím úřadu pro církevní záležitosti pod kontrolu organizaci církve, likvidovat všechny její spolky a tisk a vytvořit z ní církve národní, obdobu církví pravoslavných.²⁸

S administrativními opatřeními proti církvi probíhala i příprava politická. Církevní oddělení Národní fronty soustředilo tzv. pokrokové kněze a seznámilo je s politickým plánem organizovat hnutí pokrokových katolíků. Předpokládalo se umělé rozpoutání kampaně, kdy se věřící budou dotazovat Národní fronty na stav jednání s církvi a protestovat proti „štvání kněží“. Do kampaně se zapojil i tisk a rozhlas. Na základě této kampaně prohlásila Národní fronta v květnu 1949, že se u katolíků děje něco, co potřebuje vyjádření a dala popud ke svolání přípravného výboru katolíků. Toto hnutí převzalo název „Katolická akce“, jednalo se o zneužití původní předválečné „Katolické akce“. Tzv. „pokrokoví“ kněží měli vrazit klín mezi biskupy a klérus i mezi věřící. Bylo jich však velmi málo (např. Plojhar, Horák, Lukačevič, Mára, Černocký), protože naprostá většina kněžích se takto zneužít nedala. Cílem Katolické akce bylo vedení boje proto církvi po mocenskopolitické linii a připravit „pokrokové“ hnutí uvnitř církve a v rámci církve, vytvořit frontu věřících a kněží proti církevní hierarchii. Mnozí kněží

²⁷ Srov. KUBÍN, Petr (ed.). *Brány pekelné ji nepřemohou. Kapitoly z pronásledování církvi v Československu kolem roku 1950*, vydala Univerzita Karlova v Praze, 2013, s. 114 - 115.

²⁸ Srov. HLINKA, Anton. *Sila slabých a slabost silných*. Vydavatel'stvo Tatran, š.p. Bratislava, 1990, s. 30.

nevěděli, že jde o novou Katolickou akci, nikoli původní, proto vyslovili neuváženě souhlas s akcí, který potom často odvolávali. Ustavující schůze Katolické akce se konala 10. června 1949 v Praze. Biskupové však prohlásili hnutí za rozkolné a jeho organizátory a funkcionáře exkomunikovali. Zásahy biskupů i Vatikánu proti Katolické akci nakonec přinesly úspěch, oklamaní kněží odvolávali své podpisy o spolupráci a Katolické akci bylo znemožněno splnit své poslání. Na začátku 50. let Katolická akce zanikla.²⁹

Dalšími cíli boje proti církvi bylo např. také snížení tisku katolických novin (z 200 tis. na 50 tis. ks), cenzura, odvlečení biskupů a některých kněží, vystěhování řeholníků a řeholnic do táborů a zabavení jejich majetku, zrušení seminářů, fakult, škol, katolických nemocnic i spolků. Dále dohled nad tiskem knih, zákaz rozmnožování literatury a tiskovin, včetně modliteb, zastrasování i omezování vyučování náboženství ve školách. Kněze nepouštět do veřejného života, ale spíše izolovat na farách. Nesmyslnými pracovními plány rozbíjet rodiny, děti získávat do organizace Pionýr a do Svazu mládeže. Scházení se věřících mimo kostely bylo prohlášeno za trestný čin a trestáno šesti roky odnětí svobody.

Antonie v této souvislosti sděluje: „Tak došlo i na naše malé skupinky mládeže rozseté v Podkrkonoší. Kde našli při zatčení ještě nějaký překlad náboženské literatury z ciziny, přidali paragrafy a mnozí byli odsouzeni i na 10 let.“³⁰

Netrvalo dlouho a i Antonie Hofmanová pocítila zostření politické situace osobně. V říjnu roku 1951 přišli do třídy, kde vyučovala náboženství, příslušníci StB a oznámili jí, že je zatčena. Stačila si s sebou vzít jen obrat Panny Marie. Láska dětí ke své učitelce se ukázala, když všechny začaly volat: „Neberte nám ji! Neberte nám ji!“³¹ Zasahující členové StB se snažili děti uklidnit. Řekli jim, že se jí jen na něco zeptají a pak ji k nim zase vrátí. Antonii odvezli na MNV k celonočnímu výslechu, obraz Panny Marie jí však nevzali. Vyptávali se jí především na její kontakty, s kým se stýká, s kým si dopisuje, co dělá ve volném čase a podobně. StB zajímala také její činnost jocistických kroužcích a přítomnost na tajných sjezdech v roce 1950, kvůli kterým byla především zatčena.

²⁹ Srov. KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu 1989 – 1953*. Nakladatelství Doplněk Brno, 1993, s. 73–92.

³⁰ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

³¹ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 85.

Hlavní starostí Antonie nebyla ani tak starost o sebe, jako spíše starost o to, aby někomu svými výpověďmi neublížila. U výslechu nakonec uvedla: „Tato naše schůzka byla ve Štěpanické Lhotě u Fajstavrů. Bylo to duchovní cvičení, na kterém jsme probírali existenci Boha, osobnost Ježíše Krista, Zákonitost ve vesmíru. Toto byly přednášky, při kterých nebyla diskuse nýbrž mlčení, aby se věc mohla řádně rozjímat. Tento kroužek trval dva dny.“³²

Nakonec byla propuštěna a vrátila se opět do školy, to však byl pouze začátek.

³² ABS Praha, f. KS HK, inv. č. V-190, č. j. B/4-V-1019/961, kart. Podsvazek Antonie Hofmanová, výslech Hostinné ze dne 11. 10. 1951, s. 3., prostřednictvím Doležalová Aneta: Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové

5 Vyšetřovací vazba

Za rok se vše opakovalo. V červenci roku 1952 se totiž konala další tajná schůze JOC. Antonie „svolala vedoucí pracovníky kroužků, kterým vysvětlila na základě zpráv z ústředního jocistického kroužku v Praze, jak by měli vedoucí dále pracovat. Hlavním z cílů bylo proniknout do závodů a podniků a zapojit do hnutí JOC nové lidi. Také tento tajný sjezd byl sledován tajnou policií a bezpečnostními pětkami, které se proti Antonii chystali již delší dobu zakročit.“³³ Proto došlo k druhému zatčení 17. prosince 1952 u rodičů v Horní Branné. Toto druhé zatčení však pro Antonii již definitivní. Ještě den předtím byla ona i její sestra Anna vyslýchány na StB ve Vrchlabí. Obě byla zatčeny, protože obě byly členky jocistického kroužku. Byly odvezeny do královéhradecké věznice na oddělení vyšetřující vazby. Na StB v Hradci Králové jí řekli, že již rok u nich měla být, ale že děti (její žáci) tehdy dělaly zle. Antonie však neklesala na mysl. Pevně věřila, že její andělé strážní si dokážou poradit i se strážnými z StB.³⁴ Své zatčení popisuje následovně: „Měla jsem dojem, že byli šokováni prostředím u nás doma. V síni dlažba jen z cihel. K obývání jen jedna velká světnice osvětlená petrolejovou lampou nad tkalcovským stavem, kde tatínek tkal, a maminka u velkých kamen vařila kyselo. Když přišli, obě jsme ležely v postelích. Odpočívali jsme po celonočním výslechu ve Vrchlabí. Tatínek je nepustil dovnitř, mluvil s nimi jen malým okénkem u hlavních dveří. My jsme se zatím oblékly a začaly vytahovat věci ze šuplíků. Byly to hlavně různé dopisy, modlitby rozepisované na psacím stroji a také dělnický katechismus Kvas v těstě. Vše jsme nacpaly do kamen a zapálily. Co zbylo, odnesla jsem do koše ke chlévu pod seno, aby alespoň něco zůstalo pro další časy. Když je tatínek pustil dovnitř, zůstali stát u dveří v teplých kožichách a požadovali, abychom s nimi obě odjely do Hradce Králové, kde se nás potřebují na něco zeptat. Domovní prohlídku že dělat nebudou, že zlato asi nemáme. Maminka jim ale tvrdila, že máme. Šla ke skříni a vytáhla Písmo svaté a Život Panny Marie od Miklíka. 'To je naše zlato,' ukázala na obě knížky. 'A také jsou naším zlatem obě tyto dívky, ' dodal tatínek. 'Dobře se k nim chovejte a brzy je přivezte zpět.' Maminka se mezi tím mezi ně propletla a zezadu je pokropila svěcenou vodou. Pak už úplně zmlkli, jen trochu přešlapovali. Asi toužili, aby

³³ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 56 s., bakalářská práce, s. 46.

³⁴ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 83-86.

to už měli za sebou. Tatínek ale řekl, že když jdeme do neznáma, je potřeba se společně pomodlit. Všichni jsme si klekli k památnému kříži a modlili se Otčenáš. Potom nás rodiče políbili, udělali křížek na čele, který nás vždy uklidňoval...³⁵ Před umístěním v Hradci Králové byly obě sestry ještě odvezeny do bytu Antonie Hofmanové v Hostinném, kde byla provedena domovní prohlídka. Při ní byly zabaveny zejména náboženské písemnosti a tiskoviny.

Ve vazbě v Hradci Králové byly sestry umístěny každá zvlášť. Cely byly všechny stejné, lišily se pouze velikostí. V rohu na zemi slamník, na kterém byla složena šedá deka, naproti veliká, zadržovaná mísa, s odpadovou rourou a v ní dvě šlapky, z nábytku tu byla stolička a malé ústřední topení, ve kterém se příliš netopilo. Dveře měly kukátko, kterým se dívali dozorcí z chodeb, co vězňové dělají. Pod kukátkem byl zavřený čtverec, kudy bylo vězňům podáváno jídlo. Podlaha byla z hnědého xyrolitu, zamřížované okno u stropu se dalo otevřít klikou. Oblečení vězňů bylo naprosto totožné – pánské, celťové kalhoty a bunda barvy khaki, pánská bílá košile, pánské spodky a černé, nízké bačkory na knoflík.³⁶

Zde vzpomínala, jak jim rodiče četli životopisy světců, kteří byli také vězňové a trápení pro víru a přála si také něco vytrpět pro Krista. Dobře si uvědomovala, že nesmí podlehnout strachu, protože vše v tomto prostředí bylo připraveno tak, aby na vězně strach skutečně doléhal. Začala se tedy zabývat tím, že se přátelila s věcmi, které byly dobré – se žárovkou, kavalcem, dekou, bačkorami. Tím odolávala zlu kolem.

Důvod svého zatčení záhy ve vazbě zjistila. Scházela se totiž, společně se sestrou, s ostatní mládeží v rámci jocistických kroužků tajně po domech nebo na společných výletech, kde se četlo Písmo svaté, modlilo, zpívalo a mladí zde také společně promýšleli situaci, ve které žijí. Problém byl v tom, že veškeré aktivity mládeže musely probíhat pod dozorem a v rámci Svazu české mládeže. Vše mimo tento rámec bylo zakázáno. Například podle Resoluce z předporady zástupců Svazu české mládeže a Junáka v Praze dne 15. 8. 1945 bylo dohodnuto, že Svaz české mládeže bude organizací veškeré české mládeže podle § 1 navrhovaných stanov, který zní: „Svaz české mládeže je jednotnou a výlučnou organizací české mládeže. Jeho působnost se

³⁵ Tamtéž, s. 89-90.

³⁶ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Budme proští jako holubice. Vyprávění katolické aktivistky o svém věznění v padesátých letech*, Praha 1991, s. 6-7.

vztahuje na Čechy, Moravu a Slezsko a sídlem ústředí je Praha. Svaz české mládeže bude vést a vychovávat veškerou mládež v době mimoškolní od 6 let.³⁷

Do Svazu mládeže však tito mladí věřící lidé nevstoupili. Měli odpor ke vtloukání komunistické ideologie, a to, že jediné komunistická morálka je ta správná a má budoucnost.

První výslech Antonie začal poměrně dramaticky. „Vy věřící se snažíte rozbít komunismus.“³⁸ Odpověděla: „Vůbec jsme si komunismu nevěšimali, věděli jsme, že se jednou rozpadne sám.“³⁹ Téměř denně pak byla Antonie odváděna z cely k výslechům, a to se zavázanýma očima ručnícem. Na jednu konkrétní událost při výslechu vzpomíná takto: „Vyšetřující bere peněženku do ruky a důkladně ji prohrabává. Rozbaluje papírek, kde našel různé adresy a opět je vkládá do peněženky. V přední straně zahlédl drobné mince. Šel ke dveřím a při otvírání se otočil a křičí: 'Přepečíte si drobné.' Jana trhá papírek na malé kousky, dává do úst a promíchává slinami. Pak zmáčkne do malé kuličky, kterou drží v ruce“.⁴⁰

Jelikož měla celoživotní dar humoru, který ji neopouštěl ani zde, evokovaly jí tyto přesuny hru na slepou bábu. Zjistila, že smích není jen lékem, ale i koutkem, kam se mohla schovat před všudypřítomným strachem. Vždy říkala, že strach není od Boha, a proto je třeba se mu bránit.⁴¹ Bránila se mi originálním způsobem, a to humorem. Začala vymýšlet nejrůznější vtipy. Ten první popisuje při svém výslechu, kdy vyšetřovatel začal psát protokol a dával dohromady osobní údaje. „Jste svobodná?“ ptal se. „Nejsem“. „Tak vdaná?“ „Taky ne.“ „Rozvedená?“ „Ani to ne.“ „Žijete v konkubinátě?“ „Ne.“ „Hrome, babo, kdo jste?“ „Svobodná budu, až přijdu z vězení ven, bude-li venku svoboda.“ Antonie také vždy prosila Ducha Svatého, aby jí vnukl vhodná slova, kterými by mohla odpovídat. Když jí na příklad jeden vyšetřovací referent tvrdil, že Bůh není, že je to jen výmysl farářů k oklamání lidí, odpověděla mu: „Pane referente, Bůh je, protože bez Jeho pomoci byste nemohl pohnout jazykem,

³⁷ Srov. KOPT, Miroslav Mjr. V. v. a kolektiv. *Český skauting v dokumentech KSC 1945 – 1948*, vydalo Občanské sdružení Skautský oddíl Velena Fanderlika, Praha, 2004, s. 29.

³⁸ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*, nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 92.

³⁹ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*, nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 92.

⁴⁰ HOFMANOVÁ, Antonie. *Budme prostí jako holubice*. Vyprávění katolické aktivistky o svém věznění v padesátých letech, Praha 1991, s. 5–6.

⁴¹ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*, nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 93.

abyste mu mohl nadávat“.⁴² Podobnými výroky dostávala vyšetřovatele často do rozpaků, nebyli schopni na ně smysluplně reagovat. Proto se pokoušeli ji ideologicky „přeškolovat“, jak tomu říkali. Dostávala přednášky o Vatikánu, o církvi a jejich údajné škodlivosti i o fanatizaci mladých lidí. Zeptali se jí i na kněze Tomislava Kolakoviče. Přiznala, že jeho spisy četla, ale osobně se s ním nesetkala. K výslechům chodila téměř denně, především v únoru 1953. Vyšetřující chtěli znát hlavně jména jocistů. Mravní síla ji však neopustila. Dovedla se modlit i za své vyšetřovatele. Ve vazbě ji zastihla i smrt Klementa Gottwalda a Stalina. Poznala to nejdříve podle černých pásek na uniformách dozorců, poté jí přinesli i noviny. Přestože se radovala, za prezidentovu duši se pomodlila.

V dubnu musela kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu (byla nemocná na TBC) do nemocnice. Dozorce byl milosrdný a tak šli pěšky, nikoli autem, jak bylo obvyklé, aby se prošla. Za to mu byla velmi vděčná. V nemocnici se potkali s řeholní sestrou, která však byla v civilním oblečení. Antonie věděla, že ji nesmí pozdravit, aby z toho neměla potíže. Dozorce však tento ústupek využít k tomu, aby získal více informací. Řekl jí, že je zvědav, kdy k němu bude mít tolik důvěry, aby mu řekla po pravdě o celé činnosti v katolickém hnutí.

I ve vazbě se projevila její síla modlitby a touha po eucharistii, o čemž svědčí následující epizoda: „Jednou jsem si v hradecké věznici myslela, že to již nevydržím bez blízkosti Ježíše eucharistického. A on mi mou touhu splnil. Vezli mě do nemocnice na rentgen. Když jsme se vraceli, velitelku napadlo koupit si v prodejně ponožky, a tak řidič zastavil na Velkém náměstí proti kostelu Panny Marie. Zrovna jedna žena otevřela dveře a já viděla dovnitř. Tak jsem se pozdravila s Ježíšem ve svatostánku.“⁴³

Začátkem července převezli Antonii Hofmanovou na jinou celu, kde byla jistá vězenkyně Hana, která byla však agentkou StB a měla za úkol vzbudit v Antonii důvěru a dozvědět se více informací. Podle informací od této agentky se pak řídily další výslechy. V jedné ze zpráv uvádí Hana následující: „Vyšetřovaná Hofmanová mě několikrát během našich rozhovorů sdělila, že sice už má výslechy skončené, ale že je zde ještě mnoho věcí, které během vyšetřování nedoznala a na které se nepřišlo. Dále mě Hofmanová řekla, že spoluobviněná Fajstavrová půjde pravděpodobně od soudního

⁴² Tamtéž, s. 98.

⁴³ Tamtéž, s. 127.

přelíčení domů, ale že by k tomu pravděpodobně nedošlo, kdyby popravdě doznala celou svoji trestnou činnost.“⁴⁴

⁴⁴ ABS Praha, f. KS HK, inv. č. V-190, č. j. B/4-V-961/1019, kart. Skupinový spis Antonie Hofmanová a spol., zpráva č. 5 ze dne 21. 8. 1953, s. 11., prostřednictvím Doležalová Aneta: Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové

6 Soudní proces

29. října 1953 se konal v Hradci Králové v budově Krajského soudu s tehdy třicetiletou Antonií Hofmanovou a dalšími obviněnými soudní proces. „Kromě Antonie Hofmanové byli společně předvedeni: Josef Dufek, elektrikář z Nové Paky, Ludmila Fajstavrová, učitelka ze Štěpánické Lhoty a pater Antonín Říkovský, administrátor farnosti Dvůr Králové. První tři za to, že se zapojili do jocistického hnutí s úmyslem zdržovat budování socialismu a podryvat státní zřízení. Říkovský za to, že Hofmanové dovolil psát na své faře přednášky, ukryl u sebe Baptistu B. (Bártu) a udržoval styk s Karlem K. (Komárkem), jemuž opravoval písemné práce pro jogistické hnutí.“⁴⁵ Soud byl tajný, nesměli přijít rodiče, příbuzní ani nikdo další. Důvodem byla možnost ohrožení státního tajemství. Na období před soudem v říjnu Antonie vzpomíná: „Přišel říjen, měsíc Panny Marie. Jana nechodí na procházku dvorem sama. Před ní jde asi 10 kroků pan děkan Říkovský z Hostinného. Podivila se, jak zhubl a stále kašle. Viděla i Pepíka, známého elektrikáře, který také navštěvoval kroužky mládeže. Překvapila ji i Lidmila, která také s nimi půjde k soudu. Pan děkan se občas potočil a bylo vidět úsměv na tváři.“⁴⁶

Den před soudem dostala Antonie i ostatní obžalovaní advokáta. Advokátka, která jí byla přidělena, se jí ptala, z jakého důvodu konala protistátní činnost. Na to Antonie odpověděla, že z důvodu lásky. O této odpovědi začala advokátka uvažovat. „Slyšel to přítomný neznámý velitel, který měl na ramenou mnoho zlata a řekl: 'Soudružko, musíš jí zítra u soudu trochu pomoci. Ona sice během vyšetřovací vazby říkala všechno, co jí přišlo na mysl, ale nemá k nám nenávisť. A tu církev miluje tak, že kdybychom ji odsoudili na smrt, ještě by nám poděkovala'. Advokátka se usmála a řekla: 'Dívenko, budu v noci hodně přemýšlet, jak bych vám pomohla' a stiskla mně ruku.“⁴⁷

K soudu byli, kromě Antonie Hofmanové, předvoláni ještě pater Antonín Říkovský, učitelka mateřské školy Ludmila Fajstavrová a elektrikář Josef Šoustal. Jejich obžaloby souvisely s obžalobou Antonie Hofmanové, vzájemně se znali a spolupracovali. Předseda senátu JUDr. Bohumil Smola seznámil obžalované nejprve s tím, co bylo

⁴⁵ VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3. Církev vězněná*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2008, s. 126.

⁴⁶ HOFMANOVÁ, Antonie. *Bud'me prostí jako holubice. Vyprávění katolické aktivistky o svém věznění v padesátých letech*, Praha 1991, s. 44.

⁴⁷ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 116.

hlavním důvodem jejich zatčení. Byla to jejich účast v hnutí JOC. Toto hnutí považoval tehdejší režim za škodlivé a na tuto údajnou škodlivost upozornil takto: „Hnutí to mělo proniknouti zejména mezi příslušníky dělnické třídy, získati dělnickou mládež, oslabiti ji zevnitř, rozleptati její ideologickou pověst a jednotu a odvrátit od budování socialismu. Průkopníky tohoto hnutí byli reakční kněží, zejména řeholníci, jesuité, františkáni a podobně.“⁴⁸ Dále soudce v případě Antonie Hofmanové objasňoval, jak se dostala k jocistickému hnutí, jak získávala pro hnutí nové členy a jak sama zakládala nové jocistické kroužky. Trnem v oku režimu byly i její styky s vedoucími osobnostmi tohoto hnutí v Praze, kde také složila slib tajné čistoty.⁴⁹

Protistátní činnost Antonie Hofmanové byla soudcem charakterizována následovně: „Hofmanová počala vyhledávati schopné osoby stejného zaměření, které by se mohly státi vedoucími kroužků Joc. Především získala dělníka Karla Komárka, pracujícího již v této době ve sdružení katolické mládeže, který se později stal jedním z vedoucích tohoto hnutí. Stykem s Dr. Silvestrem Krčmerym prohloubila Hofmanová své znalosti JOC. Dr. Krčmery ji zapůjčil též spisy Vatikánského agenta Tomislava Kolakoviče. Tyto styky a literatura ovlivnily nábožensky založenou Antonii Hofmanovou do té míry, že se stala přímo fanatickou členkou a propagátorkou tohoto hnutí.“⁵⁰

„Na základě zjištěných skutečností, vykazující trestní čin sdružování proti republice byli obžalováni odsouzeni k trestu odnětí svobody podle § 80, odst. 1 trestního zákona v celém rozsahu žaloby. Předseda senátu obhájil svůj rozsudek tak, že při výměře trestu zvážil zejména značný rozsah nebezpečné činnosti obviněných vůči socialistické společnosti. Hlavně u obviněné Hofmanové bylo jednání pro celou společnost velmi nebezpečné, a to z důvodu její houževnatosti, horlivosti a rozsáhlé protistátní činnosti v jocistickém hnutí. U ostatních obviněných bylo jejich jednání také nebezpečné, a to tím, že udržovali kontakt s vedoucími osobami hnutí JOC a obviněný Říkovský navíc tyto vedoucí osoby v jejich činnosti podporoval.“⁵¹

⁴⁸ SOA Zámorsk, f. SKPt HK, inv. č. SKPt 41/53, č. j. T 22/53, kart. 85, Rozsudek jménem republiky ze dne 29. 10. 1953, s. 1., prostřednictvím Doležalová Aneta: *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 56 s., bakalářská práce, s. 46., prostřednictvím Doležalová Aneta: *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*

⁴⁹ Srov. Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž, s. 3.

⁵¹ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 56 s., bakalářská práce, s. 46.

O tom, s jakou vírou a duchapřítomností vypovídala Antonie Hofmanová u soudu, svědčí její vlastní popis výslechu: „Obžalovaná, proč se kněží zajímají o dělníky z továrny, to je přece vatikánská špionáž.“ „Kněží mají v továrnách nesmrtelné duše svých farníků a ty mají právo poznat Krista.“ „Proč nedodržujete zákony státu?“ „Svatý Petr řekl u soudu, že je lépe poslouchat Boha než lidi.“ „Vaše činy nepřekročí přímo paragraf velezrady a špionáže, ale jsou tak nebezpečné, že přímo podkopávají základy socialismu. Až jednou přijdete domů, budete opět dělat tuto činnost?“ „To nevím, až podle toho, jaká bude vůle Boží.“⁵² Advokátka se ji snažila poměrně zdařile obhajovat. Poukázala například na její rodinnou výchovu, na výborný posudek ze zaměstnání, na její zdraví. Dobrým tahem advokátky byla rovněž myšlenka, že Antonii zatím nikdo neukázal krásu socialismu. Na poslední otázku předsedy soudu, zda lituje svých činů, což byla pro ni nejtěžší otázka, odpověděla po prosbě k Duchu Svatému: „Ano, lituji některé přílišné činnosti na úkor ducha. Někdy je moudřejší se za náš nešťastný národ modlit.“⁵³ Tato odpověď soudci stačila k vyhodnocení výpovědi, že odsouzená svých činů lituje. Večer byl konečně vynesena rozsudek. Antonie Hofmanová byla odsouzena podle § 68, odst. 1 trestního zákona k šesti rokům vězení a kromě toho k desetiletému zákazu vyučovat náboženství. Důvodem bylo ohrožení mládeže.

⁵² HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 117 - 118.

⁵³ Tamtéž, s. 118.

7 Vězení

„Po soudu byla Antonie umístěna do cely v suterénu, kde zůstala do 3. listopadu, než byla převezena do pankrácké věznice v Praze. Po příjezdu na Pankrác byla Antonie v cele s několika ženami, ve většině případů to byly vražedkyně, prostitutky, zlodějky, ženy, které nechtěly pracovat nebo politické vězeňkyně. V Praze Antonie zůstala tři dny, poslední den s ní vyšetřující referent sepisoval údaje a byla poslána na rentgen plic do pankrácké nemocnice. Nakonec byla převezena 6. listopadu do věznice ve Svatém Janu pod Skalou u Berouna z důvodu nemoci TBC.⁵⁴ Do této věznice byla umisťovány především nemocné vězenkyně s TBC.

Zde se po nějaké době dostala na celu žen, které byly zatčeny kvůli víře, což ji potěšilo. Před svátkem sv. Mikuláše prosila o dárek. Prosba se jí splnila v podobě návštěvy matky a sestry Anny. Přestože návštěva probíhala od dozorem, byla velmi krátká a veškerý fyzický kontakt, včetně podání ruky, byl zakázán, bylo to pro Antonii úžasné splnění jejích proseb.

Všechny vězenkyně se nejvíce těšily na Štědrý den. Byla totiž možnost obdržet balíček. Ten však musel projít předtím pečlivou kontrolou ve věznici, zda se v něm neskrývá něco zakázaného, například moták.

Touhu po eucharistii se jí podařilo splnit i zde. Spoluvězenkyni se podařilo převzít od návštěvy nepozorovaně proměněnou hostii a tajně ji pronést v rukávu tepláků zabalenou do hedvábného šátku. Během noci obě adorovaly a ráno si ji rozdělily, aby mohly přijmout Tělo Páně. Život ve vězení byl krušný, ženy si musely například i ostříhat vlasy kvůli zavlečeným vším.

Velkou psychickou pomocí byla pro Antonii možnost jít pracovat. Mohly se přihlásit k vybírání brambor pro místní JZD. Zde se seznámila s nedávno zavřenou učitelkou Hedou, od které získala zprávu, že ten rok je mariánský a Svatý otec k němu složil modlitbu, kterou se od Hedy naučila. Modlitbu se jí v cele podařilo napsat několikrát na

⁵⁴ Klášter ve Svatém Janu sloužil po únorovém převratu jako TNP do roku 1950, posléze byl zřízen jako trestní ústav pro nemocné vězně a následně jako věznice. Alena KAFKOVÁ, *Z historie kláštera Sv. Jan pod Skalou*, in: Historická penologie, Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS, prostřednictvím Doležalová Aneta: Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 56 s., bakalářská práce, s. 54.

kousky toaletního papíru. Při promítání propagandistického filmu se jí podařilo rozdat je ostatním.⁵⁵

„V únoru roku 1954 čekal Antonii výslech. Výsledky ve Svatém Janu nebyly stejné jako v Hradci Králové, ženy ani muži tu nebyli při výpovědích trestáni nebo mučeni. Záleželo spíše na povaze trestného činu a také na tom, že odsouzení ve Svatém Janu byli nemocní lidé, převážně s TBC. U výslechu se řešila hlavně pracovní charakteristika odsouzené, postoj k trestu, chování ve výkonu trestu, osobní vlastnosti a zdravotní stav. Jako poslední se řešilo to, jak se odsouzený projevuje sám a jak působí na ostatní v rozvíjení kulturně masové činnosti mezi odsouzenými.“⁵⁶

Na základě toho byly na vězně psány periodické posudky. Posudek na Antonii Hofmanovou zněl následovně: „Jmenovaná nepracuje, neboť po celou dobu výkonu trestu je v léčení. Zatím není naděje, že bude v brzké době schopna nějaké práce, její zdravotní stav není nejlepší. Povahy je tiché, málomluvné a dobře se snáší s ostatními odsouzenými. Na základě její nemoci nenavštěvuje žádných kroužků a je upoutána na lůžko. V našem ústavě čte knihy z naší ústavní knihovny a pokrokovou literaturu.“⁵⁷

Ve vězení oslavila v červnu také své 31. narozeniny. Při tom vzpomínala na celý průběh její nesvobody. Například na to, jak byla se sestrou zatčena, jak byly od sebe v Hradci Králové odděleny, na spoluvězenkyni Hanu, která na ni byla nasazena jako agentka, na období před soudem a pana děkana Říkovského, na soud, na následný odvoz do Prahy na Pankrác a poté převod do Svatého Jana pod Skalou. Mrzelo ji, že zde měla v těsné blízkosti kostel sv. Jana Křtitele, který nesměla navštívit.

Podmínky ve věznici byly tvrdé. Zlepšily se jen po jedné kontrole, avšak krátkodobě, a za nějakou dobu bylo vše opět jako dříve. Například vězeňská lékařka nesměla vstoupit na celu, aby mohla prohlédnout pacientku. Vězenkyně, která pomáhala lékařce, řádová sestra Gisela, často nemohla podat ani léky, pouze se laskavě usmát. Rovněž strava se zhoršovala. Proto Antonie navrhla svým spoluvězenkyním, aby se obrátily

⁵⁵ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 129-131.

⁵⁶ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 55.

⁵⁷ NA Praha, f. SSnv, inv. č. SKPt 41/53, č. j. 1015/53-4, kart. A 68/55, periodický posudek ze dne 11. 2. 1954 prostřednictvím Doležalová Aneta: *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*, Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 56., prostřednictvím Doležalová Aneta: *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*.

společně s prosbou o pomoc k Bohu. Navrhla modlit se po devět dní nověnu, kterou složil Don Bosco. Přidaly se k ní však jen dvě ženy.⁵⁸

Kvůli soudu s biskupem Otčenáškem byla převezena k výslechům do Pardubic. Zde se potkala s představiteli pražské Katolické akce z věznice v Leopoldově. Byly zde takové osobnosti jako Oto Mádr, Josef Zvěřina, Jan Baptista Bárta, P. František Mikulášek a další.

Josef Zvěřina a Oto Mádr byli typičtí představitelé tzv. „podzemní církve“. Oba spolu velmi dobře spolupracovali a vzájemně se doplňovali jak temperamentem, tak i společenským nasazením – Zvěřina v chartovním nasazení, Mádr uprostřed církevních aktivistů.⁵⁹

Josef Zvěřina byl knězem, teologem, historikem umění a chartistou v jedné osobě.⁶⁰ Soustředoval se především na pastorační kulturních elit a na vzájemné poznávání a obohacování se současnými intelektuály a umělci. V bytových kurzech také přednášel „teologii Agapé“. V letech 1952 – 1965 se stal politickým vězněm. I ve vězení se zabýval otázkami vztahu moderního umění a náboženství.⁶¹

Oto Mádr byl rovněž kněz, přední česká moralista a vydavatel katolických periodik.⁶² Plnil roli jednoho z hlavních organizátorů „podzemní církve“. Ta byla paralelní strukturou náboženského vzdělávání, zaměřenou především na reflexi současné, koncilní teologie. Spolupracovala s dalšími větvemi z podzemí – s řády i s některými tajně svěcenými kněžími. Napsal též mnoho teologických textů.⁶³ Ve vykonstruovaném procesu byl v květnu roku 1951 zatčen.

⁵⁸ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 138.

⁵⁹ Srov. PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v kontextech 1945–1989*. Nakladatelství Torst, Praha, 2017, s. 589.

⁶⁰ Srov. HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století*. Vydalo Centrum pro studium demokracie a kultury, Blansko, 2005, s. 270.

⁶¹ Srov. PUTNA, Martin, C. *Česká katolická literatura v kontextech 1945–1989*. Nakladatelství Torst, Praha, 2017, 1023 s.

⁶² Srov. HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století*. Vydalo Centrum pro studium demokracie a kultury, Blansko, 2005, s. 252.

⁶³ Srov. PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v kontextech 1945–1989*. Nakladatelství Torst, Praha, 2017, s. 594 – 596.

Jan Baptista Bárta byl františkánský kněz, který se pokusil o společný postup řeholních komunit a společnou strategii vůči vládnoucímu režimu, byl předním hybatelem řeholního života.⁶⁴

P. František Mikulášek, který jí udělil tajně svátost smíření, jí rovněž slíbil, poté, co se mu zmínila o poměrech ve věznici ve Svatém Janu pod Skalou, že každý den ve dvacet hodin bude udělovat na dálku ženám v této věznici požehnání. O tom, jak tato komunikace na dálku, která mohla alespoň částečně nahradit nepřítomnost kněží, fungovala, Antonie sama píše, když popisuje svůj převoz k procesu s biskupem Otčenáškem: „Vedle mě seděl jezuita P. Mikulášek. Tiše jsem jej poprosila o svatou zpověď'. 'Prosím, otče, pamatujte na vězeňskou nemocnici u Svatého Jana, mnoho žen tam trpí', poprosila jsem ho ještě. 'Ano, každý den v osm hodin vám budu udělovat požehnání'. Byla jsem opět sama, ale brzo jsem se vrátila ke Svatému Janu. Přinesla jsem radostnou zprávu: Již nejsme odděleny od kněží. Denně večer v osm hodin k nám přichází požehnání.“⁶⁵

Ve věznici ve Svatém Janu zůstala Antonie do března 1955, kdy byla na základě milosti presidenta republiky propuštěna. Podmínkou bylo, že se do tří let od propuštění nedopustí žádného trestného činu proti státu. Prezident Antonín Zápotocký svojí milostí reagoval na dopis Antoniiných rodičů⁶⁶, kteří poslali žádost o podmíněčné propuštění dcery v lednu roku 1955, nedlouho po uplynutí poloviny doby jejího trestu.⁶⁷ Věznice ve Svatém Janu pod Skalou se měla také rušit, část vězenkyň měla být přeložena do Pardubic, část propuštěna.

⁶⁴ Srov. PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v kontextech 1945–1989*, nakladatelství Torst, Praha, 2017, s. 625.

⁶⁵ HOFMANOVÁ, Antonie.: *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 136.

⁶⁶ Viz. Příloha č. 5.

⁶⁷ Srov. DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 57.

8 Propuštění z vězení a život v Jánských Lázních

8.1 Po propuštění z vězení

Po propuštění si Antonie uvědomila, že až se uzdraví, mohla by pracovat mezi dětmi. Po krátké návštěvě strýce, který jí zařídil studium na obchodní škole, se vrátila k rodičům. Musela si však najít rychle práci, protože v opačném případě by mohla být trestána, jak měla uvedeno v propouštěcí zprávě. Měla také zakázáno pracovat mezi lidmi kvůli svým názorům a rovněž kvůli ztrátě čestných práv občanských, které měla mít navráceny až v roce 1958.⁶⁸ Naštěstí si práci brzo našla, a to v Miletě v Dolní Branné. Obrubovala pro tento podnik doma kapesníky, případně je rozstříhovala z velkých balení. Na kárce si přivázela materiál a zpracovaný ho zase vozila do Miletý. Práce byla málo placená, proto pracovala někdy i deset hodin denně.

Z hradecké věznice jí přišel zanedlouho účet na 10.000,- Kčs za vyšetřovací vazbu. Antonie zdvořile odepsala, že si takovou částku ještě nevydělalala a těžkou práci že vykonávat nemůže kvůli svému zdravotnímu stavu. Místo léčení byla totiž vzata do vazby. Dále již na ní nebylo nic vyžadováno, domnívá se, že pro protiprávnost jejího zatčení. Za nějakou dobu bylo rentgenem plic potvrzeno, že je, přes všechna utrpení, již zdráva.

V Miletě mohla pracovat pouze do Vánoc roku 1955, poté byla propuštěna. Bylo jí sděleno, že důvodem je málo práce v té tobě. Při hledání nového zaměstnání jí situaci komplikovala propouštěcí listina z vězení, kterou musela vždy předložit, a ve které bylo nařízeno, že nesmí pracovat mezi lidmi. Další práci si našla nakonec po Novém roce ve Špindlerově Mlýně v hotelu Lucerna, kde se této klausule nebáli. Pracovala tam jako děvče pro všechno, dávali jí všechny možné práce. Její zdraví však bylo přece jen podlomené, byla často nemocná, trpěla angínami, a proto nemohla pracovat s jídlem. Z tohoto důvodu zde dlouho pracovat nemohla.

Střídala poté krátkodobá zaměstnání, až dostala v roce 1956 místo v jilemnické nemocnici jako pomocná kuchyňská síla. V kuchyni musela pracovat odděleně od ostatních, aby vyhověla zákazů práce s lidmi. Většinou škrabala brambory a myla nádobí. Bylo to pro ni fyzicky velmi náročné, když musela často pracovat i v sobotu

⁶⁸ Tamtéž.

a v neděli. Stále si však říkala, že její doba teprve přijde.⁶⁹ Jelikož se osvědčila jako dobrá pracovnice, dostala v nemocnici ještě druhou práci, a to jako pomocná síla na interně, kde chyběly dvě pomocnice. Stále však pracovala pouze za jeden plat. Vedení nemocnice dospělo k názoru, že když bude tolik vytížená, nebude mít čas někoho názorově pokazit.⁷⁰ Antonie se této příležitosti chopila, protože si začala uvědomovat, že má jakési nenahraditelné poslání. V práci zužitkovala i své vězeňské zkušenosti. Setkávala se zde, v tomto neutěšeném i se smrtí, bolestí či bezradností pacientů. Modlila se proto k Duchu Svatému, aby mohla být nástrojem pro tuto službu. Můžeme při této příležitosti zmínit modlitbu svatého Františka z Assisi „Učiň mne, Pane, nástrojem“, která byla inspirací i pro Antonii Hofmanovou: „Pane, udělej ze mne nástroj svého pokoje, abych přinášel lásku, kde je nenávisť, odpuštění, kde je urážka, jednotu, kde je nesvornost, víru, kde je pochybnost, pravdu, kde je blud, naději, kde je zoufalství, radost, kde je smutek, světlo, kde vládne tma. Pomoz mi, abych netoužil po útěše, ale těšil, po porozumění, ale rozuměl, po lásce, ale miloval. Vždyť, kdo dává, ten dostane, kdo odpouští, tomu se odpustí, kdo umírá, vstane k životu.“(sv. František z Assisi)

Svou službu často provázela nenápadnou evangelizací pacientů, jakmile k tomu byla vhodná příležitost. O tom svědčí například následující příhoda: „Viděla jsem, jak starý horník těžce dýchal a sám se divil, jak se jeho vetché tělo v horečce ztrácelo. Zrovna rozlil plivátko. Šla jsem a beze slova vše uklidila. Pak jsem usedla blíž k němu a zeptala se, jestli se s ním mohu pomodlit. Odmítl. 'A mohu se modlit ve vaší blízkosti?' Souhlasně přikývl. Ke konci modlitby se jeho těžké ruce s námahou sepjaly a v očích se zaleskly slzy. Pak jsem ho ještě mnohokrát zastihla při modlitbě, dokud se jeho unavené srdce nezastavilo navždy. Časem jsem i od mnoha jiných občas zaslechla: 'Pojďte se se mnou modlit...' Nikdy se tomu nikdo neposmíval. Vždyť smrti se stejně žádný člověk nevyhne...“⁷¹

Antonie popisuje i jinou příhodu. Když u jedné pacientky zpozorovala, že prožívá předsmrtný chrapot, vzala lahvičku od Alpy, ve které měla svěcenou vodu a pokropila ji. Říkala, že pokropením se věci vracejí do původního stavu, jak je Bůh stvořil. Pacientka se poté ztišila. Za nějakou dobu u ní nastal exitus, ale lékaři a sestře se

⁶⁹ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 144 – 146.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 147.

podářilo jí resuscitovat. Antonie se pak za ní šla znovu podívat a pacientka jí sdělila, že chce tu, která se s ní předtím modlila. Pravděpodobně Antonii nepoznala. Antonie jí pošeptala modlitbu „Pana Ježíši, miluji Tě, odpusť mi mé hříchy.“ Na to pacientka požádala o kněze. Přes počáteční nesouhlas ošetřující sestry se zavoláním kněze se Antonii podařilo nakonec tuto prosbu prosadit. V nemocnici to v těch dobách totiž vůbec nebylo obvyklé. Kněz přišel, pacientka se vyzpovídala, přijala Tělo Páně a poté znovu zemřela. Tentokrát navždy.⁷²

Brzy si vedení nemocnice všimlo, že do nemocnice chodí často kněz. Jeden z vedoucích se na schůzi dotazoval, kdo ho stále zve, nikdo se však nepřihlásil. Nějako dobu byl klid. Pak však Antonie popisuje následující příhodu:

„Přišla tam jedna soudružka a říkala, že si stěžuje, že má mladého muže, který je těžce nemocný a že prý u něho byl farář. Chtěla vědět, kdo toho faráře zavolal. Přišli to vyšetřovat i dva estébáci. Nejdříve šli za jedním zaměstnancem, o kterém věděli, že je soudruh. On jim řekl: 'Podívejte se, ona to ta Tonička dělá tak, že když pacientovi je zle, tak ona si k němu sedne, modlí se nad ním a tomu člověku se uleví. ' Já jsem se ve skutečnosti snažila s nimi učinit také dokonalou lítost. A pokračoval: 'Tady se stalo, že ten pacient řval bolestí, Tonička tu nebyla, tak jsem mu chtěl pomoci. Nevěděl jsem jak, a tak jsem volal na faru. A on přišel farář.' Tak příslušníci StB viděli, že to nebylo z mého zdroje. Myslím si, že ti, co jsem jim trochu pomáhala na věčnost, se za mě přimluvili, že jsem z toho tak pěkně vyklouzla a že už žádné vyšetřování nebylo.“⁷³

Antonie opravdu pomohla mnoha pacientům při doprovázení odchodu na věčnost svým žehnáním i modlitbami.

Mít dvě zaměstnání bylo však velice náročné jak fyzicky, tak časově. Často se nemohla ani dostat domů, protože jí ujel poslední spoj. Proto si v Jilemnici pronajala malý pokoj v domě, který byl vzdálen asi půl hodiny pěší chůze od nemocnice.

⁷² Srov. Tamtéž, s. 147–148.

⁷³ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

8.2 Janské Lázně

Dalším obratem v životě Antonie se stalo jedno náhodné setkání se svou známou ze Studence v nemocnici při zdravotní kontrole kvůli prodělané tuberkulóze. Od ní se dozvěděla, že by mohla zkusit jít pracovat do dětské léčebny v Janských Lázních, kde hledají zdravotní sestry. To zcela vyhovovalo její, již zmíněné, touze při propuštění z vězení, že by mohla pracovat s dětmi. Na místo se rozjela a nakonec byla v prosinci roku 1958 přijata, protože nedostatek sester zde byl skutečně vážný. Navíc vzhledem k tomu, že vystudovala vyšší zdravotní školu, zaměstnavateli tolik nevadilo, že byla vězněna. Setrvala zde pak dlouhých dvacet tři let. Jelikož se jednalo o péči o postižené děti, měla Antonie obavy, jak vše zvládne. Nikdy se o postižené nestarala. Navíc těžce nesla pohled na nemocné a postižené děti, na jejich utrpení. Zvažovala, zda nemá odejít. Byla bezradná, a proto se modlila o radu. Vzápětí se jí dostalo tohoto vnuknutí: „Nejsi tady proto, abys děti litovala, ale abys jim pomáhala a měla je ráda.“ Poté v Antonii uzrála myšlenka, která ji pak provázela stále: „Neodřeknu žádné dobro, které zde mohu vykonat.“⁷⁴

Její obavy brzo opadly, protože děti si jí pro její srdečnou a veselou povahu velmi oblíbily. Antonie děti milovala a také se za ně stále modlila, zvláště při nočních službách. Začala pracovat u dětí nejmladšího věku, postupně byla přeložena k dětem starším.

Synovec Antonie Jan Vrátný vzpomíná na tuto dobu ve svém svědectví: „Tonička měla vždy velký smysl pro humor a také pro přijetí druhých lidí. Dokázala je vždycky přijmout s láskou, takže mnoho lidí k ní rádo chodilo a povídalo si. I lékařka psychologka k ní posílala pacienty, kteří byli nemocní. Povídali si s Toničkou a ona dokázala řešit jejich problémy, protože byla přirozeně dobrá. Já sám jsem už od mládí měl v tetě takovou duchovní matku, která mně opravdu pomáhala a doprovázela mě celým životem. Vždy, když něco bylo, šel jsem za ní a říkal jsem jí, aby se za mne modlila. Když byla v Janských Lázních a starala se tam o děti, které byly na vozíku, brala mě často s sebou, byl jsem tam i na celé prázdniny. Pro mě to bylo důležité. Pochopil jsem, jak se chovat k nemocným, k dětem, a navazoval jsem i přátelství s těmito dětmi. To nebylo přátelství jako třeba normálně ve škole, ale tyto děti si toho

⁷⁴ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 151 - 152.

vždy velmi vážily. Chtěl jsem také jezdit na vozíku jako oni, hráli jsme si. To se projevilo i v mé pozdější práci zdravotního bratra. Tento její příklad mě provází po celý život.“⁷⁵

Zpočátku bydlila přímo v léčebně, pak vedle dětské léčebny pronajala půdní byt ve starším dřevěném domě. I v Janských Lázních musela Antonie chodit na StB k výslechům, protože byla od svého propuštění z výkonu trestu stále sledována, především kvůli zákazu vyučování náboženství. Přesto jejím největším životním snem zůstávalo vyučování dětí. To se jí však splnilo až po roce 1963, kdy jí uplynul desetiletý zákaz.

Vzpomíná na jednu příhodu: „Mnohokrát jsem zjistila, že slídivé zraky StB mě provázely i zde, abych někoho nepokazila. Hodně jsem se za všechny děti modlila, zvláště při nočních službách. Jednou jsem pozorovala, že na jiném oddělení má asi nějaké dítě krizi. Šla jsem se tam podívat a uviděla na inspekčním pokoji ležet asi čtyřleté světlolasé děvčátko pod kyslíkem. Přemýšlela jsem, co mám udělat. Dostala jsem nápad: pokřtít ji. Hned jsem natočila do skleničky vodu a poprosila lékaře, aby trochu odstoupili, že budu křtít. Na hlavičku dívky jsem lila vodu a říkala: 'Marie, nejsi-li pokřtěna, tedy tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.' Lékaři a sestry se již chtěli rozejít, a tak jsem jim řekla: 'Kdo z vás chcete, jděte mě žalovat na ředitelství lázní. Přijmu jakýkoliv trest, který je v naší zemi možný.' Ráno jsem se dozvěděla, že holčička zemřela. Na mě nikdo nežaloval...“⁷⁶

Antonie neevangelizovala jen děti, ale šetrně působila i na dospělé, se kterými se setkala. Příkladem je příhoda, kterou sama popisuje následovně: „Při nočních službách jsem se seznámila s doktorkou Pelikánovou. Říkala, že její srdce je rozervané, že nemá pevný bod, kterého by se mohla uchytit. V té době jsem hodně četla duchovní knihy, a tak jsem jí mohla ledacos vysvětlit. Viděla jsem její vnitřní zápas. Na Zelený čtvrtek šla se mnou do kostela a to bylo její vnitřní obrácení. Moc jsme si rozuměly.“⁷⁷

Dalším specifickým příkladem Antoniina působení bylo nenápadné působení na sestry, se kterými sloužila. „...byly většinou mladší a měly jiné zájmy. Často chodily společně tančit do zdejších hotelů, aby mohly navázat známosti a časem se provdat.

⁷⁵ WEISBAUER, Martin: *Tonička Hofmanová*. Pořad Radia Proglas, cyklus Dotýkání světla, 2013

⁷⁶ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 156.

⁷⁷ HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 158.

Kolem toho se také odvíjely jejich řeči, a tak jsem většinou mlčela. Věděla jsem, že když promluví, nikdy to nesmí být prázdná věta. Nikdy nemluvily o Bohu a na nic takového se mě neptaly. Večer jsem ale v modlitbě mluvila s Bohem o nich. Když se s nimi někdy potkám, říkají, že si pamatují některé věty, které ode mě přijaly.⁷⁸

Pokud si sama nevěděla rady, vždy věděla, kam se obrátit: „Také jsem objevila učitelku Jindru Peterkovou. Její život byl plný bolu. Autohavárie, smrt maminky a nemocný syn, který přestal chodit a zůstal na invalidním vozíku. Navíc i druhý syn náhle zemřel. Tenkrát za mnou přijel doktor Paulů, kterého jsem prosila, aby se Jindry ujal. Přinesl do celé záležitosti nové světlo, a tak se dal život unést.“⁷⁹

Rovněž svůj byt neužívala Antonie jen pro sebe. Občas ji navštěvovali bohoslovci, aby se mohli společně sejít, protože byli vyhozeni z fakulty. Živili se všelijak, ale ideál kněžství si uchovali. Jelikož do půdního pokojíku přicházel za Antonii i pater Malíšek, který pracoval v papírně, umožnila mu setkání s těmito bohoslovci. Sloužil zde také tajně mše svaté. Na jedné z nich přistoupila k prvními svatému přijímání i jedna pacientka, kterou tajně k této svátosti připravovali.⁸⁰

V léčebně zastihla Antonii jednoho dne nemilá zpráva. Přišel jí telegram od maminky, že tatínka srazil před domem chlapec na motorce. Tatínek ležel v bezvědomí v jilemnické nemocnici. Nohu mu museli operovat. Spolupacienti říkali, že nic nevnímá, ale stále se modlí Otčenáš. Doma se u něho projevíly pooperační komplikace, musel být ošetřován častými převazy, a proto Antonie jezdila každý druhý den za ním domů. Pozorovala, že svět a jeho zájmy ustoupily a on začal více vnímat svět duchovní. Jeho úvahy byly pro všechny posilou. I kněz, který za ním přišel, žasl, jak zbožně přijal všechny svátosti a mnohé modlitby při tom sám vyslovoval. Dostal však zápal plic a zdravotní stav se zkomplikoval. Všechny v okolí prosil za odpuštění a zanedlouho zemřel.⁸¹

Z Janských Lázní byla Antonie předvolána k výslechu ohledně případu patera Kacálka, který utekl z vězení a osm let se skrýval a o kterém později napsala knihu Pater Fouk. Když ho objevili, měl být odsouzen a Antonii potřebovali jako svědkyni. Před výslechem jí bylo řečeno, že má být na straně názoru Státní bezpečnosti, jinak by

⁷⁸ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 161.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 159.

⁸¹ Tamtéž, s. 161.

musela být zavřena na tři roky trestu, které jí byly odpuštěny v rámci amnestie. Při čekání na výslech Antonie řešila dilema, zda má poslechnout matku, která chtěla, aby se co nejdříve vrátila domů, protože bylo nutno pomáhat v hospodářství, když otec zemřel, nebo mluvit pravdu. Antonie však pamatovala na věčnost. Bylo jí jasné, že dá-li přednost matce, ztratí nakonec i ji. Potila se hrůzou z těchto úvah, podobně jako Ježíš v Getsemanské zahradě. Nakonec dostala sílu a patera Kacálka i Katolickou akci, za kterou byli obviňováni, statečně u soudu hájila.⁸² Přesto její obhajoba neměla pro Antonii žádnou závažnější dohru, doba již byla poněkud méně krutá než před lety. To se projevilo ostatně i v zajímavé příležitosti, kdy se jí naskytla možnost jet na odborné týdenní zdravotní doškolování do Brna. Splnil se jí rovněž další sen, dostat se alespoň jednou za život do Říma. Podala si žádost o vycestování, tak jak to bylo v té době nutné, aniž by doufala, že bude kladně vyřízena. K jejímu velkému údivu nejen že dostala povolení k vycestování, ale podařilo se jí povolení získat i pro svou neteř. Teprve v Římě z ní opadly, jak sama říká, pouta pronásledování víry a mohla načerpat nové síly z tisíciletých tradic věčného města.⁸³

Tím dostala novou sílu a impuls do dalšího života. Začala vyučovat náboženství na faře ve Špindlerově Mlýně. Zde dovedla mistrovsky spojit rodinnou atmosféru, která zde vznikla společně s krásou okolní přírody a použít je k náboženskému formování dětí. Učila pak i po vesnicích a rovněž ve Vrchlabí. Právě zde spolupracovala s františkánem P. Antonínem Tomášem. Ten organizoval pro děti a mládež často výlety, ke kterým se přidávala další mládež. Při kytáře vznikalo nové společenství. V roce 1968 a 1969 totiž docházelo k uvolnění politické situace. „Kněží a aktivní laici se vraceli z vězení, byla dostupnější náboženská literatura, zejména z Polska, leckteré promyšlené vzdělávací aktivity se začaly odehrávat ve skrytosti, začala vycházet samizdatová literatura, církev a její skutečná, komunisty a prorežimními křesťany nedeformovaná podoba se znovu dostávala do povědomí veřejnosti tu povolenou poutí, tu zajímavým knižním překladem, tu připomenutím výrazné osobnosti z předešlých období (paradoxně ovšem probíhaly další vlny zatýkání a věznění křesťanů). Skutečná obnova však byla nemožná...“⁸⁴

⁸² Tamtéž., s. 162.

⁸³ Srov. Tamtéž, s. 162 – 163.

⁸⁴ BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jirí. *Letnice dvacátého století*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, s. 130 – 131.

Rozvíjející se činnost Antonie Hofmanové byla ovšem brzo opět přerušena invází vojsk varšavské smlouvy do naší republiky v srpnu roku 1968. Politická situace se opět zhoršila a Antonie nesměla sloužit v Janských Lázních u větších dětí. Dostala na starost převážně péči o děti silně postižené, debilní. Brala to tak, že Ježíš nám dal úkol pečovat o ty nejvíce přehlížené, ubohé a poslední, i on sám byl dohnán lidskou společností ke smrti.⁸⁵ Nakonec, aby nebyla ve styku s dětmi, dostala službu v místním archivu, kde byla sama. To ovšem její povaze nevyhovovalo. Toužila po kontaktu s lidmi, s dětmi. O víkendech mohla alespoň pomáhat ve službě u nejmenších dětí.

Když bylo matce Antonie sedmdesát osm let, těžce onemocněla srdečním astmatem a byla upoutána na lůžko. Dostávala záchvaty, ale do nemocnice nechtěla. Antonii řekla, že když připravovala lidi na smrt, aby to udělala i pro ni. Antonie se o ni starala, modlila se s ní a zůstala s ní při umírání, doprovodila ji na věčnost. Opět se ukazuje její víra: Svůj žal přemohla spolu s ostatními radostí nad tím, že maminka je již, jak Antonie říkala, na nebeské hostině. Antonie měla jen obavu, co si budou sousedé myslet o této veselosti.

⁸⁵ Srov. Tamtéž, s. 164.

9 Soudní rehabilitace

V roce 1969 bylo zahájeno rehabilitační řízení v kauze Antonie Hofmanové. 27. listopadu 1969 mohl konečně zvláštní senát Krajského soudu v Hradci Králové zrušit původní rozsudek kauzy „Hofmanová a spol.“ z 29. října 1953. „Proces proběhl 27. listopadu 1969 v půl deváté ráno v budově Krajského soudu v Hradci Králové. Jednalo se o přezkumné řízení a návrh kromě Ludmily Fajstavrové podali zbylí odsouzení v procesu Hofmanová a spol. Předsedou senátu byl JUDr. Jaroslav Rybáček, dva přísedící soudci byli JUDr. Josef Racek a JUDr. Jaroslav Veselý. U soudu byli přítomni Antonie Hofmanová, Antonín Říkovský a Josef Dufek, dříve Šoustal.“⁸⁶

Odůvodnění obhajoby bylo, že „původní soud nezjišťoval, v čem spočívala činnost obviněných v kroužcích katolické mládeže, vyšel jen z fikce, že hnutí JOC je podvrtné, zaměřené nepřátelsky proti státnímu zřízení už proto, že jde o hnutí církve římskokatolické. Avšak ani z výpovědí obviněných ani z listinného materiálu, který měl krajský soud k dispozici, nelze zjistit ani jediný případ konkrétní činnosti zaměřené proti státu nebo socialistickému společenskému zřízení. (...) Písemný materiál tvoří jen náboženské úvahy a rozbory Písma a evangelií. (...) Rovněž tzv. anket, které měly být jakousi metodickou pomůckou pro vedení kroužků, nelze zjistit, že byly návodem k podvrtné činnosti. Některé úvahy a pokyny, aby mládež byla vedena k prosazování nejvýše 48hodinové pracovní doby, k odmítání práce přesčasové apod., za současného zdůrazňování nutnosti plného využití pracovní doby k pilnému, svědomitému a kvalitnímu výkonu nejsou ani v rozporu se zásadami pracovního práva socialistických států. (...) Pokud v anketách je zdůrazňována povinnost přimknutí k Bohu, pak je samozřejmé, že takové názory jsou v příkrém rozporu s moderním světovým názorem materialistickým. Jestliže však stát dává občanům svobodu vyznání a povoluje církvi římskokatolické výkon náboženství, nelze dávat náboženskému výkladu smyslu a pojetí života charakter protistátní činnosti.

Zrušující rozsudek se opírá o stanovisko Ministerstva kultury z 25. června 1969, podle něhož je hnutí JOC považováno na Západě za pokrokové hnutí uvnitř katolické církve a je problémem pro konzervativní hierarchii a vatikánské kruhy.“⁸⁷

⁸⁶ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 58.

⁸⁷ VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3. Církev vězněná*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2008, s. 128 -129.

„Antonii bylo trestní stíhání pozastaveno, a to z důvodu, že v trestné činnosti byla shledána skutková podstata přestupku podle správního zákona č. 88/1950 Sb. Toto rozhodnutí soud odůvodnil tak, že i přes zákaz pokračovala v činnosti propagátorky hnutí, nadále organizovala schůzky kroužků v kraji, na nichž přednášela o významu hnutí. Mimo jiné také udržovala styky s vedoucími kroužků v jiných krajích. Ačkoli nebyla činnost v hnutí JOC zaměřena proti republice, Hofmanová i přes zákaz pokračovala ve své činnosti, takže měla podíl na tom, že hnutí v kraji nezaniklo. Dopustila se tak správního přestupku, protože porušila zákaz, který se týkal právních poměrů náboženské společnosti.“⁸⁸

Po krátkém uvolnění politické situace však přichází období „normalizace“, což znamenalo ukončení většiny započatých soudních rehabilitací.

Generální prokuratura, prokurátor, podal v důsledku toho stížnost pro porušení zákona i u kauzy Antonie Hofmanové a rovněž zpochybnil výše uvedený výsledek stanoviska Ministerstva kultury. Odůvodnil to tím, že krajský soud v Hradci Králové neprovedl v přezkumném řízení dokazování v potřebném rozsahu.⁸⁹ Dodal, že pokud je organizace JOC na Západě považována za pokrokovou, neznamená to ještě, že je tomu tak všude.

Nakonec soud „na základě shrnutí všech skutečností, které přezkoumal, rozsudek krajského soudu v Hradci Králové zrušil a zároveň zamítl i návrhy obviněných Hofmanové, Říkovského a Dufka na provedení přezkumného řízení podle druhé oddílu zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci ve vztahu k odsuzujícímu rozsudku krajského soudu v Hradci Králové, což znamenalo, že rehabilitační řízení v jejich procesu nebylo možné.“⁹⁰

Antonie Hofmanová se nakonec dočkala plné soudní rehabilitace až po pádu komunismu v roce 1989.⁹¹

⁸⁸ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 60.

⁸⁹ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 60.

⁹⁰ DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové*. Hradec Králové. Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, bakalářská práce, s. 61.

⁹¹ Srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3. Církev vězněná*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2008, s. 129.

10 Přejchod do Jilemnice

V 70. letech 20. století se naskytl Antonii Hofmanové příležitost zakoupit starý domek v Jilemnici, ve Zvědavé uličce. Stále sice ještě dojížděla pracovat do Janských Lázní, získala však konečně vlastní domov. Domek byl však při koupi ve zchátralém stavu, proto ho musela před nastěhováním opravit a zařídit nejnntnějším nábytkem. Naštěstí ji pomohl švagr, který pracoval jako nákupčí stavebnin, ale, jak byla Antonie přesvědčená, i její životní vzor - svatá Zdislava. Proto právě té domek zasvětila. Proč ho zasvětila právě svatě Zdislavě, vysvětluje Antonie ve svých vzpomínkách následovně: „Že to vše mám podniknout, jsem pochopila v Jablonném v Podještědí u hrobu paní Zdislavy. Připadlo mně, že se kolem ní rozlévá vůně jejich ctností. A že jednoho dne vstoupí do našeho národa a ujme se nás ubohých. Hned jsem jí svěřila koupený dům i mládež. Proto domek dostal jméno Zdislavín. Tato světice, která měla za života obtíže se stavbou hradu Lemberk, mně skutečně začala pomáhat.“⁹² Antonie se sem nastěhovala v roce 1981, kdy zároveň odešla po dvaceti třech letech ze své služby v léčebně v Janských Lázních. Při svém odchodu zpytovala svědomí a bilancovala. Kladla si otázky jako například, jestli podala vždy všechny léky včas, jestli někoho neošidila nebo proč si nenašla k jedné ze sester dobrý vztah. Nejbolestnější pak bylo loučení s dětmi, o které pečovala a které milovala. Do domku se jí podařilo sehnat i starší nábytek, bývalá spoluvězeňkyně Jana jí přinesla větší počet talířů a hrnečků, obdarovávali ji i další přátelé. Antonie začínala tušit, že všechny tyto dary nebudou jen pro jednu osobu, jako by vše bylo předem plánováno. Stále přemýšlela, k jakému účelu má tento dům sloužit.⁹³ Představovala si, co by zde asi dělala svatá Zdislava. Zvažovala, zda má domek sloužit rodinám, které by si sem jezdily odpočinout, nebo jiným účelům. Všechny tyto úvahy svěřovala Pánu, modlila se za dobrou radu a čerpala denně ze mší svatých, na které docházela do blízkého kostela.

⁹² Tamtéž, s. 167–168.

⁹³ Srov. Tamtéž, s. 170–171.

11 Aktivity v důchodu, práce s mládeží a duchovní život

Již dlouho bylo velkou touhou Antonie Hofmanové pracovat s mládeží. Věděla, jak mládež trpí tím, že si ničí nejkrásnější hodnoty, upadá do vášní a závislostí, což přináší následně vztek, lenost, sobectví. Viděla, že mládež nemá před sebou žádný jasný cíl. Jak by je však mohla zajímat ona, stará důchodkyně? Jednou uviděla obrázek, který ji oslovil. Byla na něm zobrazena natažená dlaň a v ní hořící svíce s nápisem: „Bůh stvořil proto tvou dlaň, abys jeho světlo mohla dát druhým.“ Také ji oslovil biblický příběh Jairovy dcery, která zemřela mladá, Ježíš k ní přistoupil a řekl jí: „Dívko, vstaň!“ Přála si, aby také mládeži mohl Ježíš říci: „Vstaň!“

V roce 1980 za ní přijel synovec Jan a řekl jí, že věřící mládež v Jičíně využívá slavení narozenin a svátků k setkávání se po domech a podobné aktivity že chystají i v Nové Pace. To byl první impuls k začátkům setkávání mládeže u Antonie. Synovec Jan si přivedl dva věřící kamarády, později začalo hochů přibývat. Ze strachu před vypátráním StB se začali scházet nejprve v domku na půdě (od roku 1981), aby nebyli vidět z ulice oknem. Touha po setkávání a sdílení byla velká. V té době byly pro vzájemné setkávání často využívány zájezdy pořádané pod hlavičkou Lidové strany, jiné formy nebyly přípustné. Namísto plánovaných prohlídek pamětihodností se členové na takových zájezdech účastnili společných mší svatých nebo společenství. Navazovala se zde nová přátelství, poznávali se farníci z různých podkrkonošských farností. Časem však, především mladí, začali mít potřebu scházet se i jinak, častěji. Padl návrh, aby se scházeli v domku Antonie Hofmanové v jilemnické Zvědavé uličce. Museli však být stále ostražití, aby nevzbudili pozornost Státní bezpečnosti. Antonie jim vždy radila, aby nepřicházeli najednou, ale po jednom a navíc z různých stran. Začali se zde scházet mladí z Martinic, Horní a Dolní Branné, Libštátu, Studence, přicházeli sem i nevěřící na pozvání svých věřících kamarádů, aby mohli setkání pozorovat. Nakonec o všem začali přirozeně přemýšlet, byli často hledajícími. Mnozí zde našli svého životního partnera a dva chlapci se rozhodli pro vstup do semináře. Jedním z nich byl i výše uvedený Jan Lukeš. Tato setkání se začala uskutečňovat zhruba deset let před sametovou revolucí. Společenství se brzo rozrostlo natolik, že bylo nutno se rozdělit. Dohodli se, že budou tvořit dvě skupiny, a to Východ a Západ. Pod Východ patřilo Vrchlabí s Horní a Dolní Brannou a okolní i vesnicemi. Pod Západ zahrnuli oblast Jilemnicka a Rokytnicka.

Jelikož domek Zdislavín byl v Jilemnici, tedy ho Antonie poskytovala skupině Západ. Důvěřovala mladým natolik, že jim svěřila i klíče od domu. S mládeží tehdy hodně pracoval i pater Miroslav Šimáček, který někdy přijel společně se svým přítelem paterem Pavlem Rouskem. Jednoho dne sem zavítal i mladý kněz, pozdější generální vikář královéhradecké diecéze otec Josef Kajnek.⁹⁴ Jednou za rok, vždy poslední sobotu před Štědrým dnem, se obě skupiny Východ i Západ sešly dohromady. Ve sváteční dobu to bylo bezpečnější, i když všichni museli být stále opatrní. Scházeli se proto postupně, aby nevzbudili pozornost. Ustrojili vánoční stromeček, připravili malé občerstvení i malé dárečky. Přijížděl i otec Miroslav Šimáček, který hrál na kytaru. Při zpěvu bylo často nutné, aby někdo hlídal venku před domem. Nechyběly chvíle tichého rozjímání ani duchovní slovo. Ve chvílích modlitby mysleli všichni na ty, kdo nemohli přijet, na biskupa Karla Otčenáška, který nemohl zastávat svůj úřad, na ty, kteří byli plni materiálních zájmů, takže nebyli schopni vnímat poselství Vánoc i na ty, kteří byli v naší zemi nositeli zla.⁹⁵

Přes všechnu opatrnost bohužel nezůstalo vše utajeno. StB po delších přípravách a shromažďování materiálů začala předvolávat jednotlivé mládežníky k výslechům. Antonii tentokrát vynechali. Výslechy se soustředily především na 6 mladých lidí. Byl na ně činěn nátlak, že jim bude znemožněno studium nebo že v případě potřeby si na ně bezpečnost vždy něco najde, aby mohli být zatčeni a odvezeni do Hradce Králové. To nápadně připomínalo praktiky StB z padesátých let. StB se dozvěděla, že ve skupině dochází k rozmnožování zakázaných náboženských textů i písní nehledě na to, že již samotné sdružování bylo zakázáno. Antonie takto zkoušeným mladým lidem pomáhala svou modlitbou, kdy za ně prosila o sílu Ducha Svatého a o pomoc Panny Marie. Blahodárný vliv Antoniiných modliteb se skutečně projevil, nic závažného se mladým nakonec nepříhodilo.⁹⁶

Antonie však nezůstala jen u modliteb. Napsala dopis kardinálovi Tomáškoví, ve kterém mu vylíčila situaci mládeže v Podkrkonoší a jejich obtěžování výslechy. Dopis neposlala poštou, to by mohlo být nebezpečné, ale nechala ho na arcibiskupství do Prahy doručit pomocí známých. Pan kardinál však tehdy nemohl včas odpovědět, protože byl zrovna v Římě na svatořečení sv. Anežky Přemyslovny. Necelý týden po

⁹⁴ Srov. Tamtéž, s. 17–181.

⁹⁵ Srov. Tamtéž, s. 182–184.

⁹⁶ Srov. Tamtéž, s. 184–185.

jeho návratu domů však vypukla 17. listopadu 1989 demonstrace a politická situace se začínala rychle měnit směrem ke svobodě.

Při setkáních v Antoniině domku na Zdislavíně muselo společenství, přes velkou radost, začít nějakým způsobem reflektovat tuto významnou změnu. Nakonec po delších debatách vše shrnuli do několika bodů. V první řadě se dohodli, že právě v této době je důležité žít naplno evangelium. Bylo totiž jasné, že svoboda bez Boha bude přinášet jen chaos. Mládež se modlila za to, aby se stala solí země, kvasem v prostředí, ve kterém žila. Národu bylo nutno pomáhat především v otázkách morálky. Bylo jasné, že zvláště ti, kteří začali ztrácet své výhodné pozice, se s novou situací nebudou chtít smířit a to může být nebezpečné. Někteří mladí se začali proto angažovat v politice, v nově vznikajícím Občanském fóru, v odborech. Výhodou pro mládež bylo otevření hranic, protože mohli začít poznávat, jak církev funguje ve svobodném světě, jakými vyzkoušenými směry se může ubírat. I Antonie vycestovala s jednou přítelkyní do Itálie, kde se seznámila s hnutím Fokolare v městečku Loppiano, kam jí pozval synovec Jan Vrátný, který se zde učil žít v duchu tohoto hnutí. Antonii zde překvapilo, jak sama popisuje, že láska může být tak silná a nakažlivá.⁹⁷

Antonie vnímala, že mnoho věcí se začíná rychle obnovovat – církev, skaut, spolky, seminář, studium pro laiky, katolická nakladatelství, řeholní život, avšak jako učitelka viděla, že ve školách tato obnova vážne. Bylo to především tím, že nebyli hned k dispozici noví učitelé a ti stávající, dříve pečlivě vybraní režimem, své přesvědčení příliš neměnili. Byla si vědoma i negativ, která k nám začala přicházet ze svobodných zemí, jako jsou drogy, terorismus, podvody, bezohledné podnikání, ale i sekty a nejrůznější léčitelé pochybné pověsti. Proto tvrdila, že se stáváme i v době svobody vnitřně nesvobodnými. Nejen kvůli výše uvedeným negativům, ale i kvůli zátěži z doby komunismu. Všimla si, že lidé přestávají vnímat hřích a nejsou schopni vnímat ani manipulace Zlého, který se skrývá často i za dobrem. Antonie hledala proto Boží poslání pro tuto dobu a oslovil ji, jak sama píše, mimo jiné následující žalm: „Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci, zvítězil svou pravicí, svou svatou paží“ (Ž 98, 1)

Inspiroval ji rovněž fenomén Medžugorje. Začala ve svém domě vytvářet modlitebni a růžencové skupiny. Věděla, že bez modlitby nejsme schopni se změnit a pomoci nést tíhu kříže doby. To bylo pro ni hlavním smyslem života.

⁹⁷ Srov. Tamtéž, s. 194.

V roce 2009 vyšla v časopisu Nové Město její úvaha, která se týká mládeže a rodin a dobře vystihuje její filosofii. „Na mladé lidi stále myslím, protože vím, kolik na ně číhá nebezpečí. Kdo si uchová svou víru, vítězí nade vším. Často o mladých přemýšlím, když čtu slova apoštola Pavla. Takový člověk se rodí jednou za tisíc let. U něj mladí naleznou tolik moudrosti! Stále také myslím na rodiny a modlím se za ně. Někdy se vytratí víra, ani nevědí jak, a najednou se diví, do jakého bláta se dostali. Je potřeba se otočit a vrátit se zpět. Čím dál více mě zajímá církev, hledám, co je v ní nejpodstatnější. A myslím, že je to toto: Ježíš do ní vložil prvek rodiny. Je to světová rodina a Ježíš ji tvoří skrze nás. Vždyť On sám není nic jiného než rodina: Otec, Syn a Svatý Duch, v Trojici jeden Bůh. Dejme Boha na první místo v životě. Pak zmizí problémy, nastane řád, pokoj a klid. Život bez Boha nemá smysl.“⁹⁸

Pokud bychom chtěli shrnout tajemství jejího úspěchu při výchově mládeže, mohli bychom říci, že velkou roli nehrála jen síla její osobnosti, ale i její schopnost mladým naslouchat, umět být v pozadí. Přitažlivá byla i svým smyslem pro humor. Zároveň měla pro mladé vždy něco připraveného, ať už to bylo občerstvení, téma k diskusi nebo osobní zkušenost. Mladí se jí sami svěřovali se svými problémy a prosbami o radu, nejčastěji se jednalo o volbu povolání nebo volbu partnera. Antonie nejen že dovedla, často vtipně, poradit, ale především se za mladé neustále modlila a svěřovala je Pánu. Podle synovce Jana Vrátného odešlo díky jejímu vlivu asi pět chlapců do semináře.

⁹⁸ Časopis Nové Město, č. 7–8, ročník 2009.

12 Nemoc a příprava na věčnost

V této kapitole uvedu přepis rozhovoru, který s Antoníí Hofmanovou provedl její synovec Jan Vrátný dne 4. 4. 2009 (tedy přibližně 10 týdnů před její smrtí) a který nikde jinde nenajdeme. Antonie zde dokumentuje vlastními slovy začátek své nemoci, o které jí lékaři řekli v té době před tři čtvrtě rokem, a tím i poslední etapu svého života. Rozhovor jsem se rozhodl uvést z toho důvodu, že nejlépe ze všech svědectví ukazuje její postoj k nemoci a smrti a je nejpřesvědčivějším svědectvím o této etapě jejího života. Je plný jejího stálého optimismu a nalezneme zde i mnoho její životní moudrosti. Nejprve zde Antonie popisuje přijetí zprávy o své nemoci:

„Začalo to vlastně v květnu minulého roku, kdy jsem velmi zhubla, přestala jsem mít zájem o jídlo, tak mě lékař okamžitě poslal do nemocnice na internu. Tam mi brzy zjistili, že mám rakovinu. Prosila jsem je, aby mi řekli, co se mnou je. Že se ničeho nebojím, tak mi to řekli. Pak jsem se vrátila na pokoj k ostatním pacientkám a začala jsem přemýšlet, co mě čeká. Bylo mi řečeno, že ta rakovina u mě je už více než 10 let, ale u starých lidí postupuje pomalu. Já jsem měla mít 13. června 85 let. Prvních pár minut bylo dost silných, protože jsem byla postavena před novou, holou skutečností. Lékař mi řekl, že mám před sebou možná ještě pár měsíců života. Začala jsem přemýšlet, co všechno mám učinit, aby ten můj život byl více naplněn pro vůli Boží. Ty úvahy byly denně a pomalu jsem objevovala skutečnost, do které se musím zapojit a co musím všechno zařídit. Zároveň mě chytla veliká radost, že nemám daleko do věčnosti. A začala jsem se těšit na Boží ráj, na nebe, hlavně na setkání s Bohem Otcem, Synem a Duchem Svatým. Primář se na mě díval, jak to asi přijímám, a já jsem řekla: 'Pane primáři, vidět Otce, Syna a Ducha Svatého přímo, nejen na zemi jako v zrcadle, a já od toho nejsem daleko.' Primář se podivil a říká: 'Tak to asi spíš všechno unesete.' A bylo to tak. Dostala jsem ještě různé pokyny, léky a brzy jsem mohla odejít domů, do Zvědavé uličky, která je kousek od nemocnice. To těšení bylo stále větší a větší a nechtělo se mi žít. Blížily se moje pětaosmdesátiny a mládež chtěla přijít a přát mi. A já jsem si říkala: 'Oni mě chtějí přát zdraví a já tak toužím, abych mohla být už v nebi.' A tak jsem řekla, že nevydržím takovou oslavu.“⁹⁹

⁹⁹ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antoníí Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

Osmdesáté páté narozeniny Antonie skutečně slavit nechtěla a nijak významně je neslavila, pouze několik osob, včetně několika spolusester z Třetího řádu sv. Františka, jí přišlo popřát na místní faru. Poté si Antonie uvědomila, že musí ještě něco vykonat pro lidi. V rozhovoru naznačuje, jak a proč chce pokračovat v normálním životě a říká: „To mě vždycky drželo při životě a táhlo mě, že žiju pro druhé a ne pro sebe. Uvědomila jsem si, že se musím s lidmi vidět a ledacos si s nimi něco říct. Mnozí když se to dověděli, chodili se se mnou loučit. Já jsem nebyla vůbec smutná, pořád mě držela radost velmi dlouho - a byla jsem smutná, že ta smrt nepřichází. Ale potom jsem viděla, že Pán má se mnou asi jiné plány. Že si nezasloužím ještě odejít, že ještě tady mám nějaký úkol. Jenže jsem nevěděla jaký. Bylo to, jako když končí noc a začíná den. Já jsem se prala s tím – zůstat tu či odejít. Hledala jsem stále, jaká je vůle Boží a poznala jsem, že tu mám ještě být. Moc se mi nechtělo zase se vracet ke starým povinnostem, návykům, zvykům setkávat se. Začít ten normální, obyčejný život, do kterého se mi už nechtělo. Už jsem chtěla žít jen ve slávě Boží. Ale vůle Boží je víc. Tím by si člověk zkazil všechno, kdyby nechtěl vůli Boží. A tak jsem začala od nejmenších povinností – něco rychle uvařit, uklidit, jít na zahrádku, zachovávat určitý řád, na který jsem byla zvyklá. Děkovala jsem velice Pánu Bohu, že mám tak blízko kostel. Když jsem byla ve vězení, tak se mě tolik stýskalo po mši svaté. A modlila jsem se, že jestli mi to nebeský Pán dopřeje a já se z vězení vrátím, zda bych mohla bydlet někde blízko kostela. A teď, když jsem v důchodu, mám několik minut do kostela. Už je to tři čtvrtě roku, co mi to lékaři řekli, a já mohu denně chodit do kostela. To je velká výhoda. Mohu denně prosit za lidi, za svět a mohu oslavovat trojjediného Boha, hlavní cíl našeho života.“¹⁰⁰

Antonie dosáhla toho, že věděla, co má dělat. Začala se také zbavovat hmotných věcí, protože zjistila, že jsou jen přítěží. Zároveň se smiřuje i se ztrátou věcí tělesných:

„Nejen tyto hmotné věci, ale i ty člověčí, to znamená, že člověk nemusí mít pevnou chuť, dobrý zrak či sluch, pomalu odchází jedno za druhým, je to opak života malého dítěte, kdy se smyslu pomalu rozvíjí a zlepšují – starý člověk s tím musí počítat. Je celkem dobré, že se to může prožít tak naplno. A že každý týden aby člověk z těch možností něco škrtnul, co ještě má. Třeba nákup se ještě zvládl, ale pomalu se to přestalo zvládat, sil začalo ubývat, a tak se objevilo několik lidí, kteří mi začali pomáhat, nemusím už tolikrát chodit na nákup po malých troškách. Většinou, když něco

¹⁰⁰ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonií Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

potřebuju, někdo přijde a udělá mi to. Třeba pošta je pro mě už daleko, ale listonoška mi nabídne pomoc.“¹⁰¹

I v tom však Antonie nalézá, jak je pro ni typické, pozitiva, ostatně jako ve všech událostech svého života. Jedná se o nové přátele i o modlitbu: „Až se divím, kolik mi přibývá přátel! Jsou to i lidé, kteří žili svým vlastním životem a moc se nestarali o druhé, a když vidí, že něco potřebuju, jakoby jim okamžitě došlo, že si musíme pomáhat. Tolik lidí mi nabízí pomoc, že si nemohu naříkat, že jsem opuštěná. Uvažovala jsem: 'Mám jít do domova důchodců nebo nemám?' Zatím jsem nic nevyřešila, zůstávám tady a je mi dobře. Protože málo jím, nemám problémy s vařením, mám různé chutě a nechutě, tak musím se stravou opatrně, a tak mi zbude dost času na modlitbu. Vidím, že to je prvořadá věc starých lidí – aby se modlili. Vím, že se máme všichni modlit. A stále. Ale mnoho lidí je zaměstnáno tolika starostmi pracovními a podobně, že nemůže. Kdežto starý člověk má větší prostor pro modlitbu. A tak ho využívám. Hned ráno se snažím přečíst kousek z evangelia, aby byl směr na určitý den. Pak se chopím růženců. Růženec nemusí být jeden za den, mohou být i dva nebo tři. Dlouho mi trvalo, než jsem pochopila, proč se to stále opakuje, až jsem našla ten rytmus – je to stálá píseň, která zní. Růžence mi přinášejí klid, vyrovnání – to je ovoce modlitby. Denně mohu na mši svatou. Velkou výhodou je Radio Proglas, protože tam jsou ještě církevní modlitby, mohu se společně s ostatními modlitby breviáře ráno i večer. Některé lidi z rádia dokonce znám. Proglas je velkým pomocníkem. Už vím, v kterou dobu je vhodný, a tak si ho pouštím a jsem ve spojení s tolika známými, věřícími dobrými lidmi. To působí ovzduším pokoje a dobra. Když je trochu teplo, ráda si sednu před dům, kde je obrovská lípa, která má mohutné kořeny a velikou korunu. Ta mi sice dělá problémy na domě, ale jinak přináší úlevu. A já mohu i za večera rozjímat, ponořit se do Boží přítomnosti. To jsou veliké dary, veliké možnosti, že ještě vnímám.“¹⁰²

Na otázku synovce, co by radila lidem, zejména mladým, které po sobě ve světě zanechá, odpovídá: „Já na mladé lidi stále myslím, protože vím, kolik je kolem nich nebezpečí. Ale kdo si uchová živou víru, ta víra vítězí nade vším. Teď, když byl ten rok svatého Pavla – co svatý Pavel řekl nádherných poučení, o tom je stále možno přemýšlet. Takový člověk se rodí jednou za tisíc let. To je veliký oblíbenec Boží, ty

¹⁰¹ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonií Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

¹⁰² Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonií Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

jeho věty pomáhají. Hodně myslím na rodiny, i na tu naši příbuznou a modlím se za ně. Protože vidím, jak je to těžké, si uchovat víru, někdy ji ztratí ani neví jak, a najednou se diví, kam se až dostali. Je potřeba se hned vrátit zpátky. Myslím i na sousedy, které mám kolem. Jsou to dobří lidé. Snažím se s nimi sblížit. Přistěhovaly se sem teď dva mladé páry, snažím se je pochopit v té jiné situaci, v jiné době, než když jsme žili my. O to mi hodně jde, abych měla dobré vztahy s lidmi. Pomáhá mi i moje bezmocnost, nemohoucnost. Když to lidé vidí – nemohu naříkat, v domově důchodců by si mě nikdo nevšiml. V každém člověku je něco dobrého, a když vidí, že potřebuju pomoci, sami přicházejí, nemohu ani prosit. To se potom zasměju a říkám: 'To je tak dobrodružné!' Potřebovala jsem třeba pár briket. Jeden pán mi říká: 'Moje manželka je věřící, ale já jsem nevěřící.' A já mu říkám: 'Ale když vy děláte dobré skutky, Pán Bůh nás bude za ně odměňovat a vy jich máte hodně, vám to u Božího soudu dobře dopadne.' On si to slovo 'dobré skutky' pamatoval, to se dnes málo používá. Jednou přišel do zeleniny a viděl, že tam mají brikety z tvrdého dřeva, které by se mi hodily. A sháněl, kdo má v obchodě auto, oslovil jednoho muže, on se ptal, co by si přál. A on, jestli byste udělal dobrý skutek pro jednu hodnou paní. A on se divil: 'Co to je dobrý skutek?' 'No jestli byste jí to tam dovezl?' 'A to víte, že jo.' Tak mi přivezl brikety až k domu. Já jsem toho hodného pána ani nespatriila. Tak jsem mohla zaplatit až tomu druhému. Takové dobrodružství mi taky Pán dává, abych se měla čemu zasmát, abych věděla, že je ustavičně se mnou, a to mě posiluje."¹⁰³

Nemoc Antonie postupovala, ovšem humor jí, jak je patrné z jejího vyprávění, neopouštěl:

„Vyslali mě zas na prohlídku, a protože mám na těle málo masa, jsou to kosti potažené kůží. Tak jsem říkala: 'Paní primářko, až se svléknu, nelekněte se mě, protože já vypadám jako smrtka, ale bez kosy.' Paní primářka se začala smát, a říkala, že lidé ve stavu, v jakém se nalézám, většinou fňukají 'a vy ještě vtipkujete!' A já říkám: 'To je jenom proto, že se těším tam nahoru! Kdo by nechtěl jít do lepšího?'"¹⁰⁴

Snad právě kvůli jejímu neutuchajícímu optimismu za ní přicházelo stále mnoho lidí:

„Někteří proto, jestli něco nepotřebuju, jiní proto, že si u mě trochu pohovoří, něco se dovědí, říkají, že jim někdy pomůžu jejich životní problém vyřešit. Návštěvy se střídají, někdy mě to i unavuje, ale vždycky děkuju Pánu, že mě někoho poslal. Jsou to

¹⁰³ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonií Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

¹⁰⁴ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonií Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

krásné rozhovory, přes ty hmotné starosti přejdeme na ten duchovní krásný svět, na ustavičnou Boží přítomnost ve světě, jak tu nejsme sami, jak Pán s námi všechno prožívá, jen si toho více všimnou a zapojit se. Oni říkají, že se posilnili a že přijdou zas, tak jsem si řekla, že už asi vím, proč jsem měla ještě žít. Měla jsem se modlit za svět, za církve, měla jsem přijímat návštěvy a také něco vytrpět.“¹⁰⁵

Je patrné, že se všemi narůstajícími obtížemi se Antonie obdivuhodně smiřuje, protože ji neopouští její víra a tuto schopnost pokládá za Boží dar a za postupnou Boží přípravu na její utrpení: „V noci často nespím, mám křeče v nohách a různé potíže, a taky často je člověk nemohoucí, neschopný a padá, ale to všechno je dobré prožít, protože to patří k lidskému životu. Člověk si víc a víc uvědomuje, jak jsme závislí na boží lásce a často nás to nutí děkovat, děkovat. Jak to, že jsem se vším smířená? Samozřejmě, že to je Boží dar, že to není ze mě. Pán mě na to ale dlouho připravoval. I ve vězení jsem věděla, že jsem krkonošský člověk, který je rád v lesích, na poli a ne za mřížemi, a musela jsem se taky s tím smířit a přijmout to. Tak to ve mně rostlo, že jedině v tomto postoji je to možné přežít – když to prožíváme s Pánem a Matičkou Boží. Pán Bůh člověka v různých životních okolnostech dávno připravuje. Dvakrát jsem jakoby prodělala smrt. Jednou při nemoci a podruhé ve vězení, ale to bylo spíš nástraha na postrašení. Ale i tam jsem se rozhodla – co Pane chceš. A přece jenom jsem pracovala dvacet tři let u postižených dětí v Jánských Lázních a měla jsem dost příležitostí uvažovat o životě a smrti a smyslu všeho. Tím si mě Pán připravil na chvíle, které teď prožívám. Myslím, že kdo je schopen dát Boha na první místo, všechno se srovná, problémy mizí, nastává řád. A řád, to je pokoj, klid, to jsou Boží věci. To bych ti chtěla říct. Dejme Boha na první místo v životě!“¹⁰⁶

S postavením Boha na první místo ve svém životě souvisí vlivem dalšího promýšlení Antonie i její zvyšující se zájem o církev: Říká: „Čím dál více mě zajímá církev. A hledám, co je v ní nejpodstatnější. A myslím, že Ježíš do ní vložil prvek rodiny. Je to světová rodina a tvoří ji přes nás. Vždyť on sám není nic jiného než rodina: Otec Syn a Svatý Duch, ve Trojici jeden Bůh.“¹⁰⁷

Antonii neopouští ani literární duch a u příležitosti 59 let od vysvěcení na kněze otce Václava Zemance mu i ve své nemoci a strádání napsala báseň:

¹⁰⁵ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonii Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

¹⁰⁶ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonii Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

¹⁰⁷ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antonii Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

“Po schodech do nebe.
Nejsou jen květy, i trny se do všeho spletly.
Ale je tu den díků, chvály, radostí,
Kdy Ježíšovo kněžstvo se tu rádo uhostí.
Ale vítěz je pouze Otec Syn a Svatý Duch,
Ve Trojici jeden Bůh.
Ten z rodiny kněžství rozdává celému světu
A proto je tak dobré, že kněží jsou tu.”¹⁰⁸

Antonie se sama připravovala na smrt svým specifickým, až humorným způsobem, jak to bylo ostatně v její povaze. Synovec Jan Vrátný o tom sám vypráví: “Teta říkala, že smrt se blíží, a že musí dát po sobě chalupu do pořádku. Nechtěla, aby se stalo, že dům zůstane neupravený. Řekla: 'Uděláme to tak, že si to rozdělíme s Bohem. Já se budu modlit a O mně někoho pošle.' A opravdu se tak stalo. Ona se modlila a vždy přišel někdo, kdo se sám nabídl: 'Toničko, co kdybych s tímhle mohl pomoci?' Bylo to často až humorné. Jednou se stalo, že šel kolem nějaký člověk, který viděl, že je u domu Toničky hromada uhlí. Teta se celý ten den modlila, aby jí Pán někoho poslal. Ten člověk se jí zeptal, jestli může to uhlí složit. Složit proto, že prý má chřipku a nemůže se vypotit. Složil tedy uhlí a teta mu poděkovala. Byla velice ráda, že jí takto pomohl.”¹⁰⁹

Na období Antoniiny nemoci Jan Vrátný vzpomíná takto: „V posledním období byla teta v nemocnici a bylo to období zajímavé, protože, i když mněla bolesti, nedávala to nijak najevo. Potom se dostala do nemocnice a už to vypadalo, že se blíží konec. Já jsem tenkrát přijel z Prahy a dojednal jsem si s panem primářem v nemocnici, abychom tam mohli být přes noc, že konec se už opravdu blíží. Najednou jsme se tam začali modlit růženec, byli jsme s ní a střídali jsme se po dvou hodinách. Teta se zase dala dohromady a toto se opakovalo týden. Za ten týden se u ní vystřídal spousta lidí, bylo to dvacet šest lidí během sedmi nebo osmi dní. Přicházeli tam každou noc a po dvou nebo třech hodinách jejího lůžka byli a modlili se s ní. Nikdy nebyla sama. Do poslední chvíle byla při vědomí a modlila se. Potom prožila i to, že nechtěla slyšet o nějakých

¹⁰⁸ Přepis rozhovoru Jana Vrátného s Antoníí Hofmanovou ze dne 4. 4. 2009 v Jilemnici.

¹⁰⁹ WEISBAUER, Martin. *Tonička Hofmanová*. Pořad Radia Proglas, cyklus Dotýkání světla, 2013.

věcech, které byly ve světě, o zprávách, ale chtěla, abychom jí četli z Nového Zákona. Tak jsme četli zvláště ty kapitoly o povolání apoštolů nebo o Vzkříšení a potom zvláště Janovo evangelium, kde je vlastně Ježíšova závěť – abychom všichni jedno byli. A toto, když se četlo z evangelia, tak to pro ni byl ten nejkrásnější okamžik.

Byla tam ještě jedna věc. Ona, když se vrátila z vězení, nesměla pracovat v normálních zaměstnáních, takže musela škrábat brambory v nemocnici. Potom ale potřebovali na interně, aby tam šel někdo pomáhat. Tetu tam tedy dali. Pak se stalo, že byla při smrti mnoha lidí a zavolala tam i kněze. To se nelíbilo místním komunistům, a proto ji chtěli dát z nemocnice pryč. Odešla pak do Jánských Lázní, kde se věnovala dětem. Paradoxně se stalo, že na stejném oddělení, ze kterého jí vyhodili kvůli víře, umírala. Umírala tak, že osm dní se u ní nepřetržitě někdo u jejího lůžka modlil a doprovázel jí. Potom poslední den tam byla i mše svatá s paterem Rouskem a paterem Barborkou. To ona brala už jako jakousi životní tečku. Pak už se jen smířila s Bohem a chtěla zemřít. Už potom říkala: „Já už chci jít tam nahoru!“ Ptal jsem se jí, jestli má nějaké poslední přání a ona říkala, že by chtěla ještě zavolat některým lidem, se kterými byla v kontaktu celý život. Třeba s jednou, kterou učila ještě jako žačku náboženství a teď už je babičkou. Té tedy zavolala a pak zavolala otcí. Bohumilovi Kolářovi.¹¹⁰

Mons. Bohumil Kolář k tomuto svědectví připojuje: „Pro mě byl veliký dar a milost, že jeden z posledních telefonátů, předposlední telefonát na této zemi, zavolala mně. Toho si nesmírně vážím a je to dodnes pro mě velký dar a velké povzbuzení a také důvěra, že mohu tím více spoléhat na její přímluvu i teď.“¹¹¹

Jan Vrátný pokračuje: „Poslední telefonát Toničky byl biskupovi Otčenáškoví, se kterým byla v jedné partě, protože biskup Otčenášek byl tehdy ve Vrchlabí a ona byla katechetkou v Dolní Branné a ve Vrchlabí. Když s ním mluvila, on říkal: 'Toničko, ty nám umíráš, tak to já ti musím dát požehnání na tu cestu, abys to dobře zvládla!' A pro tetu to byla opravdu posila. Potom dostala eucharistii. Byl to poslední telefonát, který v životě měla. Potom jsme se s ní rozloučili a za pár dní v klidu zemřela.“

Své svědectví zaslala dopisem do redakce Radia Proglas rovněž paní Králíková z Rudoltic: „Po dvacet let jsme se častěji vídaly a vyměňovaly si spolu dopisy a ráda jsem přijímala její napsané knížky. Když jsem onemocněla a léčila se skoro rok z ochrnutí, povzbuzovala mně v dopisech i při návštěvách. Když se Toničce zhoršilo

¹¹⁰ WEISBAUER, Martin. *Tonička Hofmanová*. Pořad Radia Proglas, cyklus Dotýkání světla, 2013.

¹¹¹ Tamtéž.

zdraví, i v takové svízelné situaci Tonička nezapomněla na humor. Prozradila, že obléká více svetrů, aby nevypadala jako smrtka bez kosal. Na bolesti si vůbec nestěžovala.“¹¹²

¹¹² Dopis paní Králíkové po odvysílání pořadu v Radiu Proglas, 2013, datum neurčeno.

13 Ocenění

Antonie Hofmanová obdržela ještě za svého života na návrh diecézního biskupa Dominika Duky 23. listopadu 2007 od papeže Benedikta XVI. záslužný kříž *Pro Ecclesia et Pontifice*¹¹³ a rovněž město Jilemnice ji vyznamenalo pamětní medailí města „za aktivní odpor proti komunistickému režimu“.

¹¹³ Příloha č. 9 - Oznámení o udělení záslužného kříže Pro Ecclesia et Pontifice.

14 Literární dílo

Antonie Hofmanová byla velmi činná nejen v praktickém životě, ale i v oblasti literární. Vydáno jí bylo celkem 11 publikací, dále napsala množství článků do různých novin a časopisů jako např. Katolický týdeník, časopis Krkonoše, časopis Nové Město apod. Kromě prózy psala i básně, ty však nikdy nevyšly tiskem, psala je spíše pro sebe a své známé, byly převážně s náboženským obsahem. Přestože se potýkala s neustálým nedostatkem peněz, podařilo se jí své publikace vydávat – především v době po pádu komunismu. Hodně jí v tom pomáhal františkán a jáhen Česlav Křížala, který díky svým známostem po celé republice zařizoval Antonii často možnost co nejlevnějšího vytištění. Sám pak ve velkých taškách vlakem vytištěné knihy z tiskárny rozvážel do nejrůznějších koutů naší republiky. Souhrnně by se dalo říci, že psaný styl Antonie Hofmanové byl prostý, jednoduchý, avšak velmi lidský a autentický, nepostrádal spád a čtivost. Níže uvádím přehled publikací Antonie Hofmanové.

Žijeme jen jednou

Jedná se o autobiografické dílo, kde Antonie popisuje svůj životní příběh, příběh statečné ženy a pojednává prakticky o všech období svého života (život na horách, mládí, vězení, práce v Janských Lázních, práce s mládeží, 80 léta v Jilemnici, svoboda 90. let.) kromě posledního období – nemoci. Jako červená nit je dílo protkáno láskou, která byla vždy hybnou silou v životě ženy, která byla odsouzena na šest let do komunistického vězení. První republika, pak válka, dále náběh k novému životu ve svobodě, pak doba komunistické totality s pronásledováním a vězněním a konečně vykročení do vytoužené svobody.

Ač doba byla těžká, přece pravda zůstává pravdou, láska je hybnou silou života. Naděje klene duhu od skrytého dětství v rodině, která svým stylem života dává dětem sílu pro život v nárocích doby, přes život v činné službě druhým - dětem, mládeži, spoluvězeňkyním, starým a nemocným a za všech okolností: doma, ve škole, ve vězení, v léčebně - až k novým obzorům v proměnách času. Knihu Antonie dopsala 26. února 1998, tedy přibližně 16 měsíců před svou smrtí. Vydalo nakladatelství Nové město - první vydání 1998, Nové město, Londýnská 44, Praha 2, druhé nezměněné vydání 2009, Nové město, Londýnská 44, Praha 2.

Svoboda v nesvobodě

Podrobný osobní životní příběh s období vězení, jedná se textově o stejnou knihu, jako *Bud'te prostí jako holubice*, vydáno vlastním nákladem v prosinci roku 2000.

Svoboda v nesvobodě italské vydání „Liberta nella non liberta „ – diario dal carcere – deník z vězení

Italský text byl doplněn o vysvětlení situace společnosti a církve v období komunismu zejména 50. let v Československu. Vydalo nakladatelství Alieno Perugia r. 2012.

Bud'te prostí jako holubice

Publikaci napsala Antonie Hofmanová pod pseudonimem Jana Zdislavinská. Jedná se o vyprávění katolické aktivistky o svém vězení v padesátých letech. Vydalo nakladatelství Řád, K. Dachovský, Sarajevská 13, 120 00 Praha 2 v roce 1991.

Rozsvítil jsem lampu

Publikace je jakýmsi kolektivním dílem Antonie Hofmanové a mnoha jejích přátel. Pojednává o knězi, františkánovi Janu Baptistovi Bártovi a zobrazuje především jeho putování věznicemi. Zobrazuje ho, jak píše v úvodu biskup Otčenášek, jako horlivého řeholního kněze, který je vynalézavý v tom, jak sloužit Bohu a lidem i v těch nejtěžších podmínkách.¹¹⁴ Autorka do ní doplnila poznámky a vzpomínky P. Inocence Kubíčka. Ten sděloval své prožitky a informace františkánské terciářce sestře Soně Zdislavě Hodkové, která byla herečkou a redaktorkou a sesbírané informace předávala se souhlasem P. Kubíčka Antonii Hofmanové. Sestra Hodková sama do publikace přispěla historickými údaji o věznicích, kterými otec Bárta procházel. Antonie sama otce Bárta i jeho rodiče dobře znala a navštěvovala. I ona si zapisovala zážitky a vyprávění z jeho života. Dalšími informacemi do knihy přispěli Antonii i spoluvězňové otce Bárty – biskup Karel Otčenášek a otec Ambrož Svatoš, dominikán a spoluzakladatel sekretariátu řeholních společenství. Ten knihu opatřil rovněž doslovem. Informace do publikace Antonie získala i od dalšího spoluvězně otce Bárty – stavitele Jiřího Řezníčka a rovněž od františkánů z Liberce. Ze všech těchto pramenů pak sestavila ucelenou

¹¹⁴ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Rozsvítil jsem lampu*. Sazba a tisk tiskárna Lusija, Dolní Maršov, 1996.

mozaiku. Kniha byla oceněna Svatým otcem Janem Pavlem II. Vydána byla vlastním nákladem se sponzorským příspěvím Ludmily Šmídkové v tiskárně Lusija, Dolní Maršov, v roce 1996.

Páter Fouk

Publikace pojednává o knězi Josefu Kacálkovi, jeho životním příběhu, životní konverzi, a o tom, jak se více než devět let skrýval před StB a komunistickým vězením. Autorka knihu napsala volně podle vlastního vyprávění otce Kacálka. Na základě jeho dodatečných připomínek a dalších doplňků manželů Vitvarových pak knihu upravila H. Králíková. Bylo vydáno vlastním nákladem v r. 1995. Kniha byla v témže roce oceněna prezidentem Václavem Havlem.

Příběh, který začíná dobou po únoru 1948, je uveden konstatováním, že v této době propukla u nás nakažlivá morální nemoc, kdy pravda se vydává za lež a lež za pravdu.¹¹⁵ Kaplana Josefa z Nové Paky se, přes jeho dělnický původ, nepodařilo přimět ke spolupráci s StB, navíc byl podmíněčně odsouzen, že veřejně vyvěsil list arcibiskupa Berana. V roce 1949 byl pater Josef přeložen do Horní a Dolní Branné jako administrátor. Fara hned ožila nejrůznějšími duchovními akcemi, a proto režim hledal záminku k jeho stíhání. Měl podepsat tzv. mírové listy. Nepodepsal s odůvodněním, že mu nikdo nezaručí, že podpisy nebudou zneužity. Navíc vešly ve známost jeho aktivity mezi mládeží, ve skautingu a v náboženské výchově. Když pro něj přišli v noci na faru příslušníci StB, podařilo se mu včas uprchnout. Po nelehkém a tajném putování a ukrývání se po známých se otec Josef usadil na samotě Zabylí poblíž Poniklé. Pomáhal zde domácí rodině a skrýval se dlouhých 6 let. Poté se ho zde STB v roce 1959 podařilo vypátrat. I v samovazbě si udržel klid a dokonce humor. Konstatuje, že „Čím špatnější je režim, tím víc se z každé nepatrnosti dělá věc důležitá.“¹¹⁶ Na samotce vzpomíná na svůj život a odtud se dozvídáme, jak byl přiveden k víře. Prošel i ideály komunismu, líbila se mu pomoc vykořisťovaným dělníkům a rolníkům, avšak tehdy si neuvědomoval, že sociální program je jen lákavý nátěr, na který se měl nacytat důvěřivý lid, avšak za tím vším se skrývá hrubý materialismus a boj o moc úzké skupiny lidí. Uvědomil si, že dělnická třída potřebuje morálku, ale ne komunistickou, která spočívá ve třídní nenávisti, nýbrž křesťanskou, morálku lásky k bližnímu, která

¹¹⁵ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Páter Fouk*. Tiskárna L. V. Print Uherské Hradiště, 1995, s. 3.

¹¹⁶ HOFMANOVÁ, Antonie. *Páter Fouk*. Tiskárna L. V. Print Uherské Hradiště, 1995, s. 18.

nedělá rozdílu mezi lidmi.¹¹⁷ Pak už byl pro něj jen krůček k pochopení Boží existence. Dále se dozvídáme, že otec Josef byl i propagátorem jocismu (JOC), což bylo nejvíce trnem v oku tehdejšího režimu. Důvodem bylo, že toto hnutí usilovalo o pokřesťanštění dělnické třídy, především mladých, na kterých režimu nejvíce záleželo.

StB dostihla patera Kacálka po téměř deseti letech. Trestného činu „podvracení republiky“, z něhož byl obviněn, se údajně dopustil tím, že *„od roku 1948 až do září 1950 v Nové Pace, Vrchlabí, Hostinném a jinde jako člen vedení ilegální organizace JOC zakládala kroužky katolické mládeže a prováděl ideová školení, při nichž vedl členy tohoto hnutí k odporu a nenávisti k lidově demokratickému státnímu zřízení.“*¹¹⁸

Šli zemí jako my

Knížka pojednává o kněžích z prostředí pohraničí a továren a o knězi Jaroslavu Malíškovvi, který žil v Krkonoších, dále jsou připojeny různé příběhy. Vydáno vlastním nákladem v r. 1997, není uveden nakladatel.

Lázně uvnitř

Publikace s podtitulem *Vzpomínky na Markétu* zobrazuje život v dětské léčebně v Janských Lázních, zvláště pohledem nemocných dětí. Vydáno vlastním nákladem v r. 2004, tiskárna L. V. Print Uherské Hradiště.

Musíme projít

Publikace pojednává o knězi Josefu Pavlů, vydáno vlastním nákladem v r. 2003.

Co je v dlaních

Jedná se o sbírku básní, vydala vlastním nákladem v r. 1998.

Kapky vody

Úvahy vydané vlastním nákladem v r. 2000.

¹¹⁷ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Páter Fouk*. Tiskárna L. V. Print Uherské Hradiště, 1995, s. 20.

¹¹⁸ VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3. Církev vězněná*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2008, s. 127.

Květ pro krále

Dílo je vzpomínkou na Markétku Šnojbertovou, jde o příběh mladé dívky z Jilemnice, která zemřela na v 19 letech na leukémii. Nemoc přivádí dívku k hledání smyslu života. Vydáno vlastním nákladem v r. 2000.

Medaile pro Pavlu

V této knize popisuje Antonie Hofmanová životní příběh postižené dívky.

15 Spiritualita Antonie Hofmanové

Antonie Hofmanová byla silně nábožensky založená, její spiritualita má silné kořeny již v raném dětství a v rodině, ve které vyrůstala. Sama o tom vypráví následovně: „U mě byly již předpoklady tím, že jsem měla zbožné rodiče. Zvláště tatínek chtěl být řeholníkem nebo knězem. Ale rodina chudého chalupníka a ručního tkalce s deseti dětmi to neumožňovala. Proto měl radost, když jeho první dcera Tonička jej často prosila, aby se s ním mohla dívat na svaté obrázky rozvěšené na stěnách podkrkonošské chalupy. Zvláště chtěla vědět o nebi, pekle a očistci na obraze barvotisku a toužila pohladit Ježíšovy rány na velkém kříži. Když jsem si s dětmi hrála a slyšela z kostela večer zvonit klekání, prosila jsem i za duše v očistci, aby netrpěly smutkem, ale mohly již do nebe. Vždy jsem byla smutná, když někdo trpěl a to mě provázelo po celý život. Také jsem se dvěma sestrami nemohla usnout, dokud nám maminka neudělala křížek. Čekaly jsme na ni i dlouho a někdy volala z chléva: 'Máme rozdojenou krávu, přijďte si pro křížek od chléva'. Po tom a po společné modlitbě, jsme vždy blaze usnuly. To bylo první a silné setkání s Bohem. Druhé bylo v 9 letech při školním vyučování náboženství s prvním svatým přijímáním. Vnikalo mně do duše nové, silné a krásné poznávání o Boží velikosti a dobrotě, pro kterou je třeba žít i trpět. Uvědomovala jsem si, že bych měla vždy dát Boha na první místo. V posledním roce jsme se učili i církevní dějiny. A začala jsem se o církev víc a víc zajímat.¹¹⁹

O celoživotním nasměrování ve své spiritualitě, ale také o bojích a nejistotě Antonie Hofmanové, svědčí její osobní vyjádření: „...nejistota se mi protáhla na celý život. Je mi již dávno přes 80 let, a kdyby se mě někdo zeptal, čím jsem byla ve věku před důchodem, odpověděla bych, že stále něčím jiným ve světském zařazení člověka. Byl to Duch svatý, který mně dal poznat, že nemusíme dopředu vědět, co s námi bude. Stačí pozorovat Jeho přítomné okamžiky, co právě máme konat. Začala jsem se tím řídit a velice se mně ulevilo. Přineslo mi to klid a začala ve mně růst důvěra v Boží moc. Snažím si to připomínat celý život, zvláště ve stáří.“¹²⁰

Antonii Hofmanovou však neformovala pouze rodina. Při svém pobytu v Praze měla možnost navštěvovat různé kláštery a seznamovat se s mnoha zajímavými osobnostmi a názory, které na ni měly velký vliv. Sama o tom vypráví: „Získávala jsem zde

¹¹⁹ Přepis autobiografického vyprávění Antonie Hofmanové z archivu synovce Jana Vrátného, časově blíže neurčeno.

¹²⁰ Tamtéž.

teologické znalosti. Zvláště u dominikánů (Dp. Dacík, Habáň, Breito), ale i u jezuitů (Dr. Kajpr) a u františkánů (Dr. Urban). Poznala jsem zde i několik laiků a navázala s nimi spojení na celý život.“¹²¹

15.1 Jocismus

Termín jocismus je odvozen z iniciál JOC - Jeunesse ouvrière chrétienne (Hnutí křesťanské dělnické mládeže). Vzniklo před druhou světovou válkou v Belgii a založil je kněz a pozdější kardinál Joseph Cardijn. Jedná se o významnou metodu duchovní a praktické formace, kterou Cardijn vyvinul při své pastorační práci mezi belgickými dělníky a na ně byla především zaměřena. Jocismus byl v roce 1925 potvrzen papežem Piem XI. A následně se rozšířil také mezi zemědělskou a studentskou mládež. Zásadní roli v jocismu hrál princip „formation par action“ (formace skrze činnost), která se opírala o pravidlo – vidět (tedy evidovat) – soudit (rozlišovat a vytvořit si názor) a jednat.¹²²

U nás byl spoluzakladatelem hnutí pater Stjepan Tomislav Kolakovič, což o něm v roce 1946 při návštěvě Prahy prohlásil sám Cardijn. V našich zemích se však dařilo spíše apoštolátu studentskému, proto by bylo logičtější mluvit ne o jocismu, ale o jecismu (JEC -- Jeunesse étudiante chrétienne). JOC byl však dříve než JEC, a tak i metodu, stejnou pro obě hnutí, nazýváme dnes zjednodušeně „jocismem“. Joseph Cardijn dal impuls pro vypracování nového modelu služby dělnické mládeži, tzv. „záchranné katolické ostrovy“. Jejich smyslem bylo vybavit tyto mladé pro aktivní evangelizační působení mezi ostatními mladými dělníky pod zmíněným heslem a metodou „Vidět – soudit – jednat“. Dalším cílem Cardijna bylo propojení s odbory a utváření životního stylu nezývaného JOC (jocismus). Klíčovým nástrojem JOC byly studijní kroužky. V Čechách v padesátých letech 20. století také začaly vznikat tzv. kroužky studentského apoštolátu. Pracovali v nich například P. Mikulášek, P. Kajpr nebo právě Antonie Hofmanová. Cílem bylo překonávání izolace mladých, jejich další vzdělávání, sociální práce pro chudé a důraz na vlastní iniciativu. Důležitým rysem jocismu bylo, že se snažil rozšířit odpovědnost za dění v církvi z kněží i na laiky. V našich zemích vznikla dokonce česká varianta hesla „vidět - soudit – jednat“, a sice „začni sám u sebe!“

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Srov. KUBÍN, Petr (ed.). *Brány pekelné ji nepřemohou, Kapitoly z pronásledování církvi v Československu kolem roku 1950*. Vydala Univerzita Karlova v Praze, 2013, s. 10.

Antonie Hofmanová sama popisuje prosazování myšlenek jocismu ve svém kraji ve své knize Páter Fouk. Zde konstatuje slovy uvězněného otce Josefa, že tyto myšlenky režim nejvíce dráždily – jednalo se totiž vlastně o pokřesťanštění dělnické třídy, protože i ona má právo poznat Boha. Nové a aktuální myšlenky jocismu přinesl do Podkrkonoší po válce mladý slovenský lékař MUDr. Silvester (Silva) Krčméry, který spolupracoval s chorvatským profesorem s knězem Stjepanem Tomislavem Kolakovičem. V Čechách začal zakládat malé evangelijní kroužky, které formovaly základní myšlenkou jocismu „vidět – soudit – jednat“.

Poválečný jocismus v Podkrkonoší měl své specifikum. Zatímco v jiných jocistických kroužcích v našich zemích převládali studenti, jak je uvedeno výše, zde do tohoto hnutí patřili převážně dělníci, ke kterým byl jocismus původně namířen. Prostřednictvím doktora Krčméryho navázali zdejší jocisté styky s pražskou i bratislavskou Rodinou. Dělník Karel Komárek a Antonie Hofmanová, tehdy katechetky, se stali i členy Rodiny. V Podkrkonoší působily po válce celkem tři katolické spolky sdružující mládež – Sdružení katolické mládeže v Jilemnici, Orel v Nové Pace a ve Studenci a katolický Junák ve Dvoře Králové a v Dolní Kalné. Po únorovém převratu v roce 1949, když se monopolní mládežnickou organizací stal Svaz české mládeže, se část bývalých členů katolických spolků rozhodla pokračovat v náboženské činnosti tajně, nejčastěji právě v kroužcích Katolické akce jocistického typu. Jejich centrem se stalo Vrchlabí, a to zásluhou tamního kaplana, pozdějšího tajně vysvěceného biskupa Karla Otčenáška. Dále zde pomáhal farář z Dolní Branné Josef Kacálek a již zmíněný lékař Silvestr Krčméry, který byl přidělen do vrchlabské nemocnice. Tam se s ním seznámila i Antonie Hofmanová. Krčméry znal jocismus v podstatě z první ruky jednak od patera Kolakoviče, jednak přímo od zakladatele jocismu abbé Cardijna, se kterým se setkal v Bruselu.¹²³

Do hnutí se v Podkrkonoší brzy zapojili mladí lidé z Vrchlabí, Horní a Dolní Branné, Studence, Štěpanic, Levínské Olešnice i z Nové Paky. Pomáhalo jim v tom mnoho kněží, nejvíce však františkáni. V hnutí byli činní i laici, např. profesorka Kopecká, která učila ve Vrchlabí na gymnáziu matematiku. Ve Vrchlabí se příznivci jocismu

¹²³ Srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3., Církev vězněná*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2008, s. 123.

scházeli v hovorně zdejšího augustiniánského kláštera, dokud nebyli řeholníci zavřeni.¹²⁴

Výraznou osobností, která konkrétně Antonii Hofmanovou názorově ovlivnila směrem k jocismu byl již zmíněný pater Kolakovič. Ten osobně poznal jocistický způsob apoštolátu mezi dělníky a studenty v průběhu svých zahraničních studií a dále jej aktivně šířil. Byl ovlivněn názory Emmanuela Mourniera, Roberta Schumana i zmíněného kardinála Josepha Cardijna. Jeho činnost byla velice bohatá – působil mezi mladou inteligencí, stýkal se s představiteli státu i církve a na Slovensku, kam odcestoval v roce 1943, se podílel za povstání na partyzánském odboji a poté jednáních o uspořádání poměrů. Pod jeho vlivem vznikaly nejprve v Bratislavě, později i na dalších místech, kroužky specializované Katolické akce. Jeden z nejvýznamnějších se nazýval Rodina. Do kroužků přicházeli i kněží, řeholníci nebo biskupové. Angažoval se v něm např. teolog Josef Zvěřina nebo profesorka Růžena Vacková, později také Oto Mádr. Mezi osobnosti, které Kolakoviče podporovaly, patřil i pozdější kardinál Josef Beran, biskup Štěpán Trochta, teologové Alexander Heidler a Antonín Mandl nebo jezuita Adolf Kajpr.¹²⁵ Mezi účastníky byl i medik Silvester Krčméry, se kterým později Antonie Hofmanová úzce spolupracovala. Ten v roce 1945 dokončil svoje studium v Praze. Jedním z důvodů, proč se takto rozhodl, bylo šíření myšlenek jocismu a tohoto způsobu apoštolátu do Čech. V Praze seznamoval katolické studenty s JOC a se slovenskou Rodinou. Kolakovič plánoval v Praze více aktivit, většina z nich byla orientována na Východ. Nenalezly však širší podporu. Výjimkou byl záměr zorganizovat v Československu hnutí JOC. Po válce byl za svou činnost zatčen a byl umístěn do vyšetřovací vazby, ze které byl propuštěn v červnu 1946.¹²⁶ „Dne 1. srpna 1946 opustil Kolakovič definičně Československou republiku. Zůstala za ním hluboká stopa v českém a slovenském katolicismu a inspirace pro poválečnou práci ve specializované Katolické akci. V Praze zanechal skupinu osob, které nadchl pro nový způsob apoštolátu mezi vysokoškolskými studenty. Když Cardijn 18. dubna 1947 navštívil Prahu, prohlásil, že Kolakovič byl spoluzakladatelem hnutí JOC.“¹²⁷

¹²⁴ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Páter Fouk*. Tiskárna L. V. Print Uherské Hradiště, 1995, s. 21.

¹²⁵ VAŠKO, Václav. *Dobrodruh v Ježíšových službách, legendární profesor Kolakovič*, Pastorage.cz podle časopisu Teologické texty 4/2007.

¹²⁶ Srov. NOVOTNÝ, Vojtěch. *Odvaha být církví. Josef Zvěřina v letech 1919 – 1967*, Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum 2013, 590 s.

¹²⁷ VAŠKO, Václav. *Legendární profesor Kolakovič*, s. 210, prostřednictvím NOVOTNÝ, Vojtěch: *Odvaha být církví. Josef Zvěřina v letech 1919 – 1967*. Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum 2013, 590 s.

15.2 Františkánská spiritualita

S františkány se Antonie Hofmanová setkala nejprve za svého pobytu v Praze. Docházela na Jungmannovo náměstí do areálu kostela Panny Marie Sněžné, kde se nachází i klášter. Přednášel zde pravidelně profesor Pavelka a základy víry vysvětlovala sestra Milena, kterou si Antonie zvláště oblíbila. Antonie Hofmanová zde začala objevovat, jak spolu křesťanské pravdy souvisí a jak jedna vychází z druhé a jak vše souvisí s životem Svaté Trojice. Nadchla se zde pro svatého Františka, především tím, jak byl uchvácen láskou k přírodě, lidem a všem žijícím tvorům a tím jakým způsobem následoval celým svým životem Krista.¹²⁸ I později, ve vězení, měla Antonie také možnost přemýšlet o své spiritualitě. Promýšlela a porovnávala zde spirituality různých řádů a zjistila, že nejbližší a nejmilejší jí je řád františkánský. Vzpomněla si zde i na patera Aloise Moce, představeného františkánského kláštera v Hostinném, s nímž spolupracovala (učila zde) a který byl také vězněm. Ten jí ve františkánské spiritualitě utvrzoval. Na svobodě byl jejím zpovědníkem a rádcem, proto také velmi přispěl k její františkánské formaci.

Synovec Jan Vrátný o františkánské spiritualitě své tety Antonie Hofmanové vypovídá: „Moje teta byla po celý život inspirována svatým Františkem. Byla inspirována především jeho jednoduchostí, prostotou a chudobou. Vím, že například i jako stará mi hlásila: 'Mám zase vyhozený jeden pytel nepotřebných věcí.' To, co bylo důležité, bylo, že vždycky, i když měla málo věcí, vše rozdávala lidem, kteří to potřebovali. Například když viděla, že někdo v rodině nebo ze známých studuje, hned mu věnovala nějaké peníze, vše, co se dalo, rozdávala. Žila s druhými nejen společenství materiální, ale i duchovní. To spočívalo například v povzbuzení radou nebo ve věnování modlitby. Myslím, že františkánského ducha žila až do konce. Zároveň se nebála smrti. Vzor svatého Františka se projevoval u Toničky po celý život i ve zcela běžných situacích. Několikrát se i stalo, že teta řekla, že půjdeme někoho navštívit. Stává se ale, že když jdeme navštívit nějakou osobu, ta řeší problém, co návštěvě nabídne. Proto teta šla nejdříve do obchodu. Tam koupila několik housek, salám, nějakou sladkost, a když dorazila na návštěvu a hostitelé se omlouvali, že jí nemají co nabídnout, teta řekla: 'Já tady náhodou něco mám!' Vše vybalila a pohostila

¹²⁸ Srov. HOFMANOVÁ, Antonie. *Žijeme jen jednou*. Nakladatelství Nové Město, Praha 2, Londýnská 44, 1998, s. 47.

tu osobu, u které byla na návštěvě. To bylo pro mě velice inspirativní, protože tak teta odstraňovala napětí, které může vzniknout, když k někomu přijde nečekaně návštěva.“¹²⁹

Mons. Bohumil Kolář charakterizuje františkánskou spiritualitu Antonie Hofmanové následovně: „Františkánská spiritualita se u Toničky projevovala už tím, že ona žila skutečně prostým způsobem. To se snažil uskutečňovat i svatý František – žít prostým způsobem, bez jakéhokoli přepychu, mít, co je k životu potřeba, ale nemít nic, co není potřebné. A ona žila právě tak. Její domeček byl velmi prostý, ale přitom velmi účelně využívaný. Scházelo se tam někdy neuvěřitelné množství účastníků různých setkání. To je, myslím, jeden z rysů její františkánské spirituality. Nevzpomínám si však, že by o tom se mnou mluvila, že by teoreticky vykládala, jak žije františkánskou spiritualitu. O tom nikdy nemluvila. Spíše ji uskutečňovala svým životem. Další charakteristikou této její spirituality byla ustavičná důvěra v Boha, nedělala si proto, žádné velké starosti. Svatý František znal citát z Písma: 'Nestarejte se úzkostlivě o zítřek. Hledejte nejprve Boží království a spravedlnost a všechno ostatní vám bude přidáno.' Na to spoléhala a tím také žila. A skutečně Pán Bůh jí vše, co bylo potřeba, přidal. Například i po stránce finanční. Když se u ní sešly desítky lidí a ona je hostila a zařizovala jim ubytování – to vše byla důvěra v Boha, že přidá vše ostatní.“¹³⁰

Víra Antonie Hofmanové byla tak silná, že ji nejen neopustila ani ve vězení, ale naopak jí dávala sílu toto velmi těžké období jejího života přečkat a navíc i evangelizovat své okolí. Několik žen ve vězení díky svému odlišnému chování a náhledu na svět přivedla k víře. Svůj životní úděl ve vězení sama považovala za Boží zkoušku, která ji měla posílit. Pokračovala v této činnosti i po svém propuštění, přestože byla sledována neustále StB – nejraději pracovala s mládeží, kterou seznamovala se základy víry a neustála ani ve svobodné společnosti do konce svého života.

Povolání sekulárních františkánů vychází z obecného povolání ke svatosti. V KKC č. 941 čteme: „Laici mají účast na Kristově kněžství – stále více k němu přimknuti, uplatňují milost křtu a biřmování ve všech oblastech osobního, rodinného, společenského a církevního života, a tak uskutečňují povolání ke svatosti, které se týká všech pokřtěných.“ Sekulární františkáni svým životem dávají najevo, že uznávají tyto hodnoty:

¹²⁹ WEISBAUER, Martin. *Tonička Hofmanová*, pořad Radia Proglas, cyklus Dotýkání světla, 2013.

¹³⁰ Tamtéž.

- poslušnost vůči Duchu svatému,
- důvěru v Boží prozřetelnost,
- skromné a uctivé užívání všeho stvořeného,
- potěšení z darů Božích, které jsou kolem nás,
- radost z toho, že jsou křesťany v církvi,
- vděčnost za práci chápanou jako dar,
- nasazení při pomoci druhým.

V případě Antonie Hofmanové lze říci, že všechny tyto hodnoty ve svém životě nejen teoreticky, ale především prakticky, uznávala a žila. Františkánskému řádu zůstala věrná 62 let, až do své smrti.

15.3 Hnutí Fokoláre

S hnutím Fokoláre se Antonie seznámila v osmdesátých letech 20. Století, kdy v Příchovicích působil otec Miroslav Šimáček, který se účastnil setkání pro mládež v domku Antonie v jilemnické Zvědavé uličce. Poznala jeho prostřednictvím několik lidí, kteří žili spiritualitu hnutí Fokoláre, a také se s ním radila, jak by se osobně měla k tomuto hnutí postavit. Jevilo se totiž velmi blízké jejímu duchovnímu založení. Nakonec však došla k závěru, že důležitější pro ni bude zůstat věrná tomu, v čem dlouhodobě žila, a sice františkánská spiritualita. Nic přitom nebránilo tomu, aby zároveň spolupracovala s hnutím Fokoláre. Obě spirituality nebyly v rozporu a daly se dobře sladit. Rozhodla se dále prohlubovat svoji františkánskou spiritualitu ať už účastí na různých duchovních cvičeních nebo setkáváním se se zajímavými osobnostmi.

Závěr

Ve své práci jsem se snažil alespoň stručně popsat pomocí kritické biografie životní osudy i spiritualitu františkánské terciářky Antonie Hofmanové a najít klíč k jejímu optimistickému prožívání životních událostí v každé době i k její úspěšné evangelizaci dětí a mládeže.

Shromáždil jsem všechny knihy, které napsala. Z nich bylo možno, mimo jiné, čerpat mnoho autobiografických prvků a rovněž informací o tehdejšímu způsobu života a evangelizaci. Dále jsem se snažil vsadit její životní osudy do konkrétních historických souvislostí, proto jsem použil i další literaturu týkající se daného období. Opíral jsem se také o výpovědi přímých svědků jejího života, stejně tak jako o audionahrávky a videonahrávky, které obsahovaly jak svědectví různých lidí, tak vyprávění samotné Antonie. V neposlední řadě jsem měl možnost nahlédnout do bohaté korespondence Antonie a do dalších dokumentů, což mi bylo laskavě umožněno synovcem Janem Vrátným, který vše z jejího života shromáždil.

Ze všech materiálů vyplývá, že Antonie nebyla všeobecně známou osobností, nebyla významnou kazatelkou, svůj život prožila ve skromnosti, tichosti, a přesto ovlivnila velké množství lidí a její odkaz trvá stále. Byla v křesťanském smyslu solí země a ve všech dobách držela hodnotu víry i kultury. Přispívala k rozvoji pozitivních hodnot mezi lidmi ve všech dobách právě svou skromnou, samozřejmou a věrnou službou ostatním. Přes nepřízeň doby si dovedla uchovat tři křesťanské ctnosti - víru, lásku a naději. Svým osobitým humorem přitahovala ostatní, zvláště pak mládež. Synovec Antonie Jan Vrátný k jejímu odkazu sděluje: „Mnoho lidí mě říkalo, že Tonička jim pomohla v období dopívání, ukázala, co je život z víry. Mnoho lidí doprovázela životem. Její korespondence byla asi se stovkou lidí, kterým psala dopisy a udržovala s nimi kontakt. Těm, kterým slíbila modlitbu, si mohli být jistí, že se za ně modlí a vše obětuje. Ke každému si našla přímý osobní vztah založený na jednoduchosti a pravdivosti. Dokázala oslovit mladé ještě i ve svých osmdesáti letech, byla stále mladá duchem. Její dům byl otevřen všem, chodili se tam modlit lidé z farnosti, chodily za ní různé návštěvy, staří i mladí.“¹³¹

¹³¹ Rozhovor s Janem Vrátným, časově blíže nespecifikováno.

Pokud bychom měli stručně shrnout život Antonie Hofmanové, dalo by se říci, že byl jakýmsi jedním velkým adventem. Dívala se neustále do vlastního srdce, ve kterém Ježíš už přebýval, kam už dávno přišel, a očekávala s radostí a nadějí jeho příchod, až ji povolá k sobě do věčné Lásky. Nebylo to očekávání netrpělivé nebo smutné, ale naopak plné radosti a důvěry, což se neustále promítalo do jejího života. Jejím vzorem v prožívání tohoto adventu byla Matka Kristova „Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj.“ (Iz 43,1) A Antonie Hofmanová se skutečně nebála.

Vycházíme-li z příběhu Marie Magdalské u Ježíšova hrobu v Novém Zákoně (Jan 20, 1-18), je vidět, že Marie Magdalská hledá konkrétního Ježíše, se kterým se stýkala, na kterého byla zvyklá. Ježíš je však po svém Zmrtvýchvstání sice tentýž, ale přesto jiný. V evangelizaci je třeba se také oprostít od toho, co bylo, od starého a známého, a zaměřit se na to, co Ježíš chce teď a tady a jak chce promlouvat skrze mne. A to právě vyplývá ze života Antonie Hofmanové, to je to, kam vždy směřovala. Ke konkrétní vůli Pána právě tady a teď. Marii Magdalskou Ježíš Zmrtvýchvstalý posílá ihned k bratrům, aby jim řekla, co právě viděla, bez dalšího vysvětlování. Marie se více také neptala, stejně jako se více neptala Antonie Hofmanová. Stačilo jí, že se jí Pán dal poznat a že jí poslal. Dovedla naslouchat vedení Ducha Svatého a vše pokorně odevzdávala Pánu, do jehož péče se s důvěrou vždy svěřovala. Stala se tak nesmazatelnou evangelizátorkou života především v královéhradecké diecézi, mluvila o Pánu svým osobitým způsobem a svými skutky. V její mimořádné evangelizační činnosti jí pomáhala síla osobnosti, skromnost, srdečnost, i síla její modlitby a neochvějná víra. Její kvality nepřímou potvrzoval i komunistický režim tím, že jí zakazoval vyučování náboženství i styk s lidmi. Právě z těchto činností měl největší obavy, zde byla Antonie velmi úspěšná a pro režim nejvíce nebezpečná. Režim si byl vědom toho, že si dovedla získat téměř každého člověka.

Složitosti života dovedla mistrným způsobem zjednodušit a dát jim pochopitelnost i správné směřování.

Na první pohled by se mohlo zdát, že život Antonie Hofmanové je dávnou minulostí a nám v dnešní moderní době nemá již co říci. Opak je však pravdou. Každý žijeme ve specifických podmínkách své doby a musíme na ně, ať chceme či nikoli, svým způsobem reagovat. Jsou však určité rysy, které jsou nadčasové, a které jsou platné pro každou dobu a pro každou situaci. A to je to, čím nás může její život oslovit i dnes. A právě proto bych chtěl přispět touto prací také do paměti národa.

Jde to hledání Ježíše Zmrtvýchvstalého, živého i dnes, a ne jen toho historického, právě tak, jak to dělala v celém svém životě Antonie. I dnes se můžeme práť, jako ona, Pane, co mohu vykonat pro tebe právě teď, právě tady a právě v této situaci? Jak se mohu stát Tvým nástrojem, jak hlásá sv. František z Assisi? Abychom to zjistili, musíme se svěřit vedení Ducha Svatého. Pokud to uděláme, budeme i ve svých nenápadných povoláních tak šťastni až do konce života a přes všechna protivenství doby i životních událostí, jako Antonie.

Seznam použitých zkratk

ABS – Archiv bezpečnostních složek č. j. – číslo jednací

f. – fond

HK – Hradec Králové

JOC – Jeunesse ouvrière chrétienne (Hnutí křesťanské dělnické mládeže) kart. – karton

KSČ – Komunistická strana Československa

KKC – Katechismus katolické církve

inv. č. – inventární číslo

NA – Národní archiv

SNB – Stráž národní bezpečnosti (u krajských a okresních bezpečnostních pěték)

SOA – Státní oblastní archiv

SSnv – Správa Sboru nápravné výchovy

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

StB – Státní bezpečnost

SÚV – Státní úřad pro věci církevní SVC – Sekretariát pro věci církev

Seznam literatury

Primární literatura:

DOLEŽALOVÁ, Aneta. *Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové* (bakalářská práce). Univerzita Hradec Králové, Filosofická fakulta, Historické vědy, 2015, vedoucí práce PhDr. Jan Mervart, Ph.D.

ŠTOFANÍK, Jakub. *Jocismus: sociální hnutí katolické církve v I. polovině 20. století*, Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta, Ústav světových dějin, 2011, vedoucí práce PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.

KUBÍN, Petr (ed.). *Brány pekelné ji nepřemohou. Kapitoly z pronásledování církvi v Československu kolem roku 1950*, vydala Univerzita Karlova v Praze, 2013.

PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v kontextech 1945–1989*, nakladatelství Torst, Praha, 2017.

ŠEBEK, Jaroslav. *Mezi křížem a národem: politické prostředí sudetoněmeckého katolicismu v meziválečném Československu*. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2006.

HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století*. Vydalo Centrum pro studium demokracie a kultury, Blansko, 2005.

BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří. *Letnice dvacátého století*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012.

Rozsudek jménem republiky. Krajský soud v Hradci Králové, 29. října 1953, přepis dokumentu, Státní oblastní archiv v Zámrsku.

Posynodní apoštolský list Jana Pavla II. Christifideles laici - O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě z 30. prosince 1988. Zvon, české katolické nakladatelství Praha, 1998,

VAŠKO, Václav. *Dům na skále 3. Církev vězněná*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2008.

VAŠKO, Václav. *Legendární profesor Kolakovič*, s. 210, prostřednictvím NOVOTNÝ, Vojtěch: *Odvaha být církvi, Josef Zvěřina v letech 1919–1967*, Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2013.

VAŠKO, Václav. *Dobrodruh v Ježíšových službách, legendární profesor Kolakovič*. Pastorate.cz, podle časopisu Teologické texty 4/2007.

NOVOTNÝ, Vojtěch. *Odvaha být církví. Josef Zvěřina v letech 1919–1967*, Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum 2013.

KOPT, Miroslav a kolektiv. *Český skauting v dokumentech KSČ 1945 – 1948*, vydalo Občanské sdružení Skautský oddíl Velená Fanderlika, Praha, 2004.

KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu 1948–1953*, nakladatelství Doplněk Brno, 1993.

HLINKA, Anton. *Sila slabých a slabost' silných*. Vydavateľ'stvo Tatran, š.p. Bratislava, 1990.

Knihy autorky:

Žijeme jenom jednou – životní příběh statečné ženy. Vydalo nakladatelství Nové město. První vydání 1998, Nové město, Londýnská 44, Praha 2, druhé nezměněné vydání 2009, Nové město, Londýnská 44, Praha 2.

Bud'te prostí jako holubice, pod pseudonimem Jana Zdislavinská – vyprávění katolické aktivistky o svém vězení v padesátých letech. Nakladatelství Řád 1991 K. Dachovský, Sarajevská 13, 120 00 Praha 2.

Svoboda v nesvobodě – životní příběh. 2000, vlastním nákladem – stejná kniha jako *Bud'te prostí jako holubice*.

Rozsvítil jsem lampu. 1996, vlastním nákladem.

Páter Fouk. 1995, vlastním nákladem.

Šli zemi jako my. 1997, vlastním nákladem.

Lázně uvnitř. 2004, vlastním nákladem.

Musíme projít. 2003, vlastním nákladem.

Co je v dlaních (básně). 1998, vlastním nákladem.

Kapky vody. 2000, vlastním nákladem.

Květ pro krále - vzpomínky na Markétku Antonie Hofmanová a její přátelé. 2000, vlastním nákladem.

Knihy v italštině:

Liberta nella non libeta Diario dal carcere le marcee, 2012, ali&no editrice, Perugia.
www.alienoeditrice.net , překlad Svoboda v nesvobodě.

Články v časopisech:

Krkonoše 2000|4 Jiří Dvořák.

Tarzicius .

Časopis Nové Město, č. 7 – 8, ročník 2009.

Audio:

Post Bellum: audio a text Jan Synek.

Radio Proglas, cyklus Dotýkání světla: Tonička Hofmanová, 2013.

Radio Proglas: Co je podstatné na konci života.

Další dokumenty dosud nepublikované:

Osobní dopisy.

Básně.

Kondolenční kniha z pohřbu.

Dopisy a e-maily po smrti.

Poznámky z posledních dní z nemocnice.

Osobní svědectví:

1. Rodina, příbuzní: Anna Vrátná – sestra, Jan Vrátný synovec.

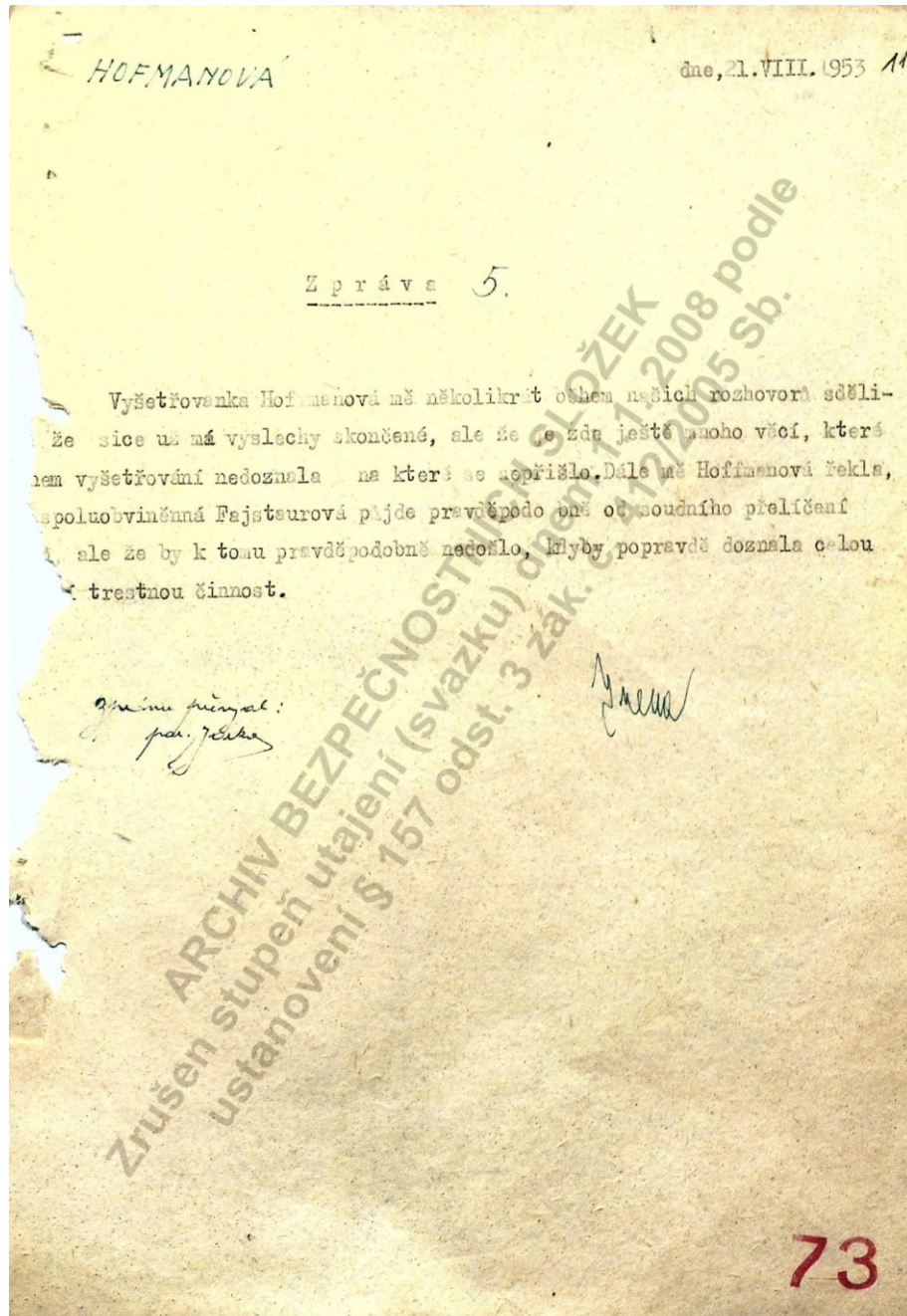
2. Přátelé: biskup Josef Kajnek, P. Jan Rybář, p. Rousek a p.Barborka byli přítomni u lůžka umírající.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Zpráva agenta v cele, prostřednictvím Doležalová Aneta: Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové	1
Příloha č. 2 - Dopis z vyšetřovací vazby z Hradce Králové	2
Příloha č. 3 – Dopis z vyšetřovací vazby z Hradce Králové z 13. 3. 1953	3
Příloha č. 4 – Dopis z vyšetřovací vazby z Hradce Králové z 16. 10. 1953	4
Příloha č. 5 – Žádost rodičů Antonie o propuštění z vězení z 31. 1. 1955.....	5
Příloha č. 6 – Kondolence a svědectví po úmrtí Antonie Hofmanové	6
Příloha č. 7 – Kondolence k úmrtí Antonie Hofmanové od biskupa Václava Malého..	7
Příloha č. 8 – Některé kondolence a svědectví po úmrtí Antonie Hofmanové z Kondolenční knihy	8
Příloha č. 9 – Oznámení o udělení záslužného kříže Pro Ecclesia et Pontifice	9
Příloha č. 10 – poděkování prezidenta Václava Klause za zaslání publikace Svoboda v nesvobodě.....	10
Příloha č. 11 – dopis biskupa Václava Malého synovci Antonie Hofmanové Janu Vrátnému.....	11

Přílohy

Příloha č. 1 - Zpráva agenta v cele, prostřednictvím Doležalová Aneta: Církevní procesy v 50. letech na příkladu Antonie Hofmanové ¹³²

¹³² ABS Praha, f. KS HK, inv. č. V-190, č. j. B/4-V-961/1019, kart. Skupinový spis Antonie Hofmanová a spol., zpráva č. 5 ze dne 21. 8. 1953, s. 11.

Děťky, tetínku, maminko, Anuši, J. H. L. 9. září 1942.

děkuji Vám za všechny ty Vaše
dopisy, protože nikdy mi nebyl ten od Vás,
maminko. Uvědomuji si si když o naší rodině
bylo nějaké utěpení, že jste maminko pře
trochu naváhala ale byla jste přece vždy
statečná a věřím že tomu je i teď.
Vzpomínám jak dokončujete práci na
poli a jsem rád že jste tak lece
navišli otavy. J na tebe myslím, mož
sněla se třeba, protože ve své době se
reacím je práce autobusem domů. Děkuji
Vám za pečení. Byla jsem nedávno na
Königerově procházce, jsem na tom dosti dobře,
váším 50 kg, tak myslím že s mým
edrovatním stavem budete spokojeni, až
se jednou uvidíme. Vzpomínám teď
i páni na škole. Anuška řekla tu, než
"brankou univerzity", Jáve jí přijde do
drůbů šidly a co kluci u dardanku, ti
jsou ještě hodně poměrně, vidíte!
Někdy se jde si tím docela štěstím
a proto ani vy nebudíte smutni,
vždyť život je krátký a přece
je krásný!

Líba' Vaš věrný,
Juei.

Hradec Králové 12. /III/ 1953.

Drahy tatínku, maminko a Aniči,

děkuji vám za dopis i balíček, který mně přivyděl a Vaši líček ke mně. Jablíčko byla exotna taková, jako jsem viděla před tím ve snu, děkuji také za zadání léky a vyloučení bombony. Ty cukříček byly byly mi mi lízy. Pať mi můžete vždy v lhotě která vám byla uvedena + oznámení o mém papírě - ni, tedy o když já vám nepišu. Maminko, proč vám, začnete mně zase balíček do 3 kg a o mém ještě nezapomenete přibalit nějaké pečivo a kousek másla. Potřebovala bych též vločky do bot a slabší ponožky. Vy jste byla maminko jím jednou v číste u lékaři a já zde již třebať jsem byla v nemocnici na vyšetření plíce. Mám to mnohem lepší a je možné, či se u vašího jednou doma, bude vyšetřena. Tak se již maminko nekapte, také se tu někdy i nad nějakou malíčkostí, pověsmeji, či mně až plý tekou. Ale vzpomínám často. Jste maminko z drava, a co Aniči, je-li zase vedoucí, má ještě mnoho starosti a ten zdražený vedouček ve spindlu ji přejí. Často si vzpomenu na letní područky, když jsme si na chvilu pedali na stupně před domem a povídali. Nebo jak jste nás vozili na pálinkách k babičce, nebo jakou jsem měla radost když mně tatínek koupil na pouť červený děšťník. Čítím si se máme teď všichni ještě více rádi, než dřív. Pochraňte ode mně přibuzení. Když večer, než usnu, vzpomínám na všechny. Nemějte tedy o mně skutečně žádnou starost, když se máde mnou trápit, to by mně bolelo nejvíce. Aniči, doufám že se zamedbá na mě dříve proto, že máš netou v base. Líbať vás
mamí

V H. K. 16. října 53

Drahy tatínku, maminko, Aničko,

řekáním Vás co nejrovněji a děkují, co
balíkem dopis. Dvoje bylo vyborné a francou
ku. Mne patím nepoulejte. Máte se mnou
jste mnoho starostí ale před Vím to bude
moc někdy copak sečísti vypracovat.

Jak píše maminko a tatínku
mám, čas je se psát a je pro mne
shutecně velkým povolením. Odpustte
mne je jsem k Vám nebylo dost lásky
někdy to jsou dlouho neví si, sloví
ne klesou chybou uvádění a ještě dále
neví si idlov. Jsem rád že by to
přijel přátel a si jste musel letěp
mohl dohledit podobným práce pro
loni. V práci máte povolení, to čas
bude myšlenkami u nás doma a u
něch těch "branců" a kterýmsi
jsem se viděval s hostele.

O Dusičubel psavíte se mně přitku
na krobě Maury a repláste, vždy
mnoha bolest slaché neu' osto
bolesti. napiste jak jste na tom se
řekáním. Ujímme' pol'beni' světlé
ruci.

Kro. Braunů 31.1.1955.

Krajská prokuratura
Praha.

Podpisů Otoky a Anny Hofmannů žádají, aby jejich dcera Antonie Hofmannová nar. 13. 6. 1923 v Horní Brauně okr. Jilemnice, v.č. V.K.Z. Lvoty Jan pro Skalou, odsouzená krajským soudem v Hradci Králové byla podmínečně propuštěna, jelikož jí polovina trestu uplynula dne 17. prosince 1954.

Jíjí zdravotní stav se v posledních dobách poněkud zlepšil. Mimo jiné je schopna lépe kapeskolovou práci a svojí svou funkci v lázních, která potřebuje irkainový léčení.

Dodali jsme dne 18. května 1954 žádost o milost do pres. kanceláře a dosud nebyla vyřízena. Dodali jsme s min. spravedlnosti v Praze přípis ze dne 19. srpna 1954 č. 8131/54-HSOS/5-3 tohoto znění: Vaše žádost o milost pro vaši dceru Antonii Hofmannovou, podlépavou, sem kanceláři pres. republiky, jsme poslati kraj. soudem v Hradci Králové k provedení zákonného předepsanému řízení, ve kterém jemu s vyřediteli rozhodnutí se smyslem ustanovení § 205 ods. 4 lit. j.

Borníme ležavě, aby žádost o milost byla v dohledné době vyřízena, nebo nejméně žádost o podmínečné propuštění. Jestliže se to celou naší rodině. Jsem vděk státu a mojí manželce jako matka její jsem nejvíce, proto jí velmi rád bych. Víme, že v těchto dovedí naše naše dcera brzy propuštěna, abychom slyšel svého národa abychom jí ještě potěšení. Zlástě si přejeme, aby každý měl a klid v lidu a naší vlasti a ve celém světě!

Otoky a Anna Hofmann
Horní Brauně č. 125 u Jilemnice.

Příloha č. 6 – Kondolence a svědectví po úmrtí Antonie Hofmanové

Jičín, 21.6. 09.

Milí přátelé,

jsem s vámi hluboce Bohu vděčná za
Toniččin život - a osobně i za to, že jsem
ji ve svém životě potkala. Znaly jsem se téměř
60 let. Svědčila o naší víře tak, jak to Církev
potřebuje. Pochopila, co to znamená být cele
pro Krista a také to po celý svůj život plně
uskutečňovala. Mnoha lidem svým postojem, svou
vírou a láskou pomáhala, když byli ve zlé situa-
ci - byla vždy tam, kde ji Bůh chtěl mít.

Při rozloučení s Toničkou v Jilemnici a
v Dánské budu s vámi v Kristu spojena.

Marek Melišovský

Příloha č. 7 - Kondolence k úmrtí Antonie Hofmanové od biskupa Václava Malého

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ

Mons. Václav Malý

Pomocný biskup pražský

Hradčanské nám. 56/16, 119 02 Praha 1

tel.: (+420) 220 392 108, fax: (+420) 220 392 188, e-mail: sekretar.maly@apha.cz, http://www.apha.cz

Č.j.:

V Praze, dne 24. června 2009

Vážený pane,

s paní Antonii Hofmanovou jsem se setkal v lednu 2008 při besedě v Jilemnici. Velice si Vážím jejího životního příběhu a nasazení. Prožila život v plnosti a poctivosti učednice Kristovy. Jistě je nyní v Božím náručí. Patří k lidem, kteří jsou pro celý národ oporou a zdrojem (snad až nezasloužené) vnitřní síly - v prostředí, v němž by snad někdo i propadal skepsi a pochybnostem.

S úctou

+ V. Malý

Vážený pan
Jan Vrátný
Na padesátém 47
100 00 Praha 10

Příloha č. 8 – Některé kondolence a svědectví po úmrtí Antonie Hofmanové z Kondolenční knihy

Toničko, díky za všední společné chvíle
a hlavně za příklad tvého života.
Anička K. Jm

Toničko děkují se chvilí ve své společnosti
Milo a Blanu
Děkujeme - „druhá DUCHOVNÍ MATKA TEREZA ČESKÉ ZEMĚ!
Magda a Věra Křehoví
p. Altoni

Milá Toničko, moc Vám děkují za pomoc v Janových letech
Toničko, ovdůvej za nás! a.k. Jindřiška Marie

S velkou vděčností vzpomínám se o Vaše
přímluvy v nebi. Váš prosí
Bohumil Kolář

Děkují, spolu s mnohými za mimořádné svědecké svědectví
Váš, za statečnost a také za lásku k mladým lidem,
kteří se potýkali svůj doměk ve „židovské uličce“, ale
především své svate. Ať Ti Pán odpustí, P. Marie TE
ka věčnou přítel a pamatuj na nás - jendruš.

P. Marie Simčová

Příloha č. 9 – Oznámení o udělení záslužného kříže Pro Ecclesia et Pontifice

MONS. THLIC. DOMINIK DUKA OP
BISKUP KRÁLOVÉHRADecký

Velké náměstí 35, 500 01 Hradec Králové

telefon: 495 063 626, 495 063 611
fax: 495 512 850

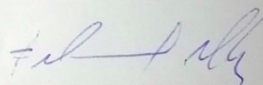
e-mail: duka@diecezechk.cz
web: www.diecezechk.cz

V Hradci Králové dne 12. listopadu 2007

Vážená paní Hofmanová,

na návrh diecézního biskupa Vám Jeho Svatost papež Benedikt XVI. udělil záslužný kříž „Pro Ecclesia et Pontifice“ (za církev a papeže). Slavnostní předávání se uskuteční při mši sv. ze slavnosti sv. Klementa, hlavního patrona diecéze, v pátek 23. listopadu 2007 od 18:30 v kapli sv. Klementa v Hradci Králové. Tímto si Vás dovoluji vyzvat k účasti a zvu Vás a Vaše nejbližší po mši sv. k přátelskému setkání na biskupství.

V Kristu

✠ Dominik Duka OP
biskup královéhradecký

Vážená paní Antonie Hofmanová

Příloha č. 10 – poděkování prezidenta Václava Klause za zaslání publikace Svoboda v nesvobodě

Prezident
republiky

V Praze 13. prosince 2004

Vážená paní Hofmanová,

děkuji Vám za Váš dopis i za publikaci „Svoboda v nesvobodě“, která popisuje Vaše zážitky z vězení v době totalitního režimu.

Váš text je velmi osobní a jasně vyjadřuje, jak svobodu po Vaší tragické zkušenosti vnímáte. Souhlasím s tím, že svoboda znamená hlavně zodpovědnost, že od ní není oddělitelná. Nikdo z nás by neměl také zapominat na to, že svoboda není samozřejmostí. Publikace jako ta Vaše je dobrou cestou, abychom si to opět připomněli.

Se srdečným pozdravem

Vážená paní
Antonie Hofmanová
Zvědavá ulička 256
514 01 Jilemnice

Příloha č. 11 – dopis biskupa Václava Malého synovci Antonie Hofmanové Janu Vrátnému

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ

Mons. Václav Malý

Pomocný biskup pražský

Hradčanské nám. 56/16, 119 02 Praha 1

tel.: (+420) 220 392 108, fax: (+420) 220 392 188, e-mail: sekretar.maly@apha.cz, <http://www.apha.cz>

Č.j.:

V Praze, dne 24. června 2009

Vážený pane,

s paní Antonií Hofmanovou jsem se setkal v lednu 2008 při besedě v Jilemnici. Velice si Vážím jejího životního příběhu a nasazení. Prožila život v plnosti a poctivosti učednice Kristovy. Jistě je nyní v Božím náručí. Patří k lidem, kteří jsou pro celý národ oporou a zdrojem (snad až nezasloužené) vnitřní síly - v prostředí, v němž by snad někdo i propadal skepsi a pochybnostem.

S úctou

+ V. Malý

Vážený pan
Jan Vrátný
Na padesátém 47
100 00 Praha 10